

Leto XVIII. Stev. 312
 DIREKTOR BORBE
 VELJKO VLAHOVIČ
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN ŠIBL
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 *
 List izhaja vsak dan razen
 petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
 GLASILO ZVEZE
 KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

• LJUDSKA PRAVICA •
 USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
 1934 • MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 14-DNEVNIK IN
 TEDNIK, OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 * OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
 KOT BORBA ZA SLOVENIJO

Nova Ljudska skupščina LR Slovenije je na včerajšnjem zasedanju izbrala svoja predsedstva

V razpravi o poročilu verifikacijskega odbora je sodeloval dr. Marijan Breclj — Poslanci so prisegli — Skupščina je izvolila za svojega predsednika tov. Miho Marinka — Predsednik Republiškega zbora je tov. Vlado Majhen, predsednik Zbora proizvajalcev pa tov. Mavricij Borc — Izvoljen je nov izvršni svet Ljudske skupščine LRS s predsednikom tov. Borisom Kraigherjem na čelu — Skupščina je izvolila tudi 10 delegatov v Zvezno skupščino

Ljubljana, 16. decembra

Danes dopoldne sta Republiški zbor in Zbor proizvajalcev nadaljevala z delom. Ze pred deseto uro so se v obeh dvoranah, v katerih zasedata oba zbora, začeli zbirati ljudski poslanci obeh domov, zlasti še, ker na zadnjih sejah ni bila točno objavljena ura nadaljevanja današnjega dela, ker so medtem delali verifikacijski odbori obeh domov, ki so pregledali poslanske poverilnice in sestavili poročilo za verificiranje mandatov.

Zivahnost pri delu skupščine, ki jo je vneslo že dejstvo, da zasedata dva domova, kar je nedvomno posebnost v našem sedanjem parlamentarnem življenju, se je te dni izrazila tudi v tem, da je pozornost javnosti mnogo večja, kakor pri dosedanjih zasedanjih skupščine. Tako so že pred napovedano uro čakali na galerijskih sedežih mnogi gostje in vidni predstavniki našega javnega življenja, med katerimi so neprestano švigali časnikarji in fotoreporterji, katerih glavna pozornost pa je bila obrnjena predvsem na samo skupščinsko dvorano, v kateri so se obetale zanje priložnosti, da njamejo v radovedne novinarske beležnice in na filmske trakove odlomke, ki bodo nedvomno šli v zgodovinske anale naše ljudske skupščine.

Seja Republiškega zbora

Nekoliko po deseti uri sta oba domova pričela s sejami. Seji Republiškega zbora je danes predsedoval včeraj izbrani predsednik verifikacijskega odbora ljudski poslanec Albert Jakopič, ki je najprej predlagal dnevni red seje, ki je obsegal poročilo verifikacijskega odbora in verificiranje poslanskih mandatov, prisego ljudskih poslancev, volitev predsedstva Republiškega zbora in izvolitev komisije za izdelavo osnutka poslovnika tega zbora. Po soglasnem sprejetju navedenega dnevnega reda je ljudski poslanec Tine Remškar prečital najprej poročilo verifikacijskega odbora, potem pa je sledila razprava o tem poročilu,

v kateri se je najprej oglašil k besedi dr. Marijan Breclj, ki je med drugim dejal:

Iz govora dr. M. Breclja

Zakon o političnih in družbenih temeljih in o organizaciji oblasti, ki ga je sprejela zvezna skupščina letos januarja, in enaki ustavni zakoni v republikah, so tako odločno posegli v vse naše družbeno in državno življenje, da smemo označiti prav letošnje leto za najpomembnejše razdobje v naših povojnih naporih. Revolucionarni ukrep, s katerim so bila izročena sredi leta 1950 proizvajalna sredstva v upravo delovnim kolektivom, je v toku dveh let rodil tako bogate izkušnje in tako

globoko posegel v naše politično, gospodarsko in družbeno življenje sploh, da so se nam pokazale jasne oblike celotnega družbenega sistema, ki naj ga uveljavimo na vseh področjih javnega udejstvovanja. Nato je tovariš Breclj dejal, da je postala jasna perspektiva ljudske samouprave vodilo našemu političnemu delu. Po sodbi vseh aktivnih političnih delavcev se je politična zavest in zrelost našega ljudstva izrazito dvignila. Enotna sodba je bila v tem, da je bila povsod na tisoč in tisoč sestankih in zborovanjih

skih organizacij v njihovih okrajih in občinah, ki služijo koristim skupnosti, v kali preprečili. Skratka, treba je ugotoviti, da so temelji političnega in družbenega reda, kakor ga je uveljavil ustavni zakon, sprejeti od najširših množic našega delovnega ljudstva.

Tovariš Breclj je potem govoril o enotnosti našega ljudstva in nadaljeval:

Letošnje volitve v zvezno skupščino in v republiške skupščine so imele še svojo posebno značilnost. Ne le prvič pri nas, ampak prvič sploh v zgodovini delavskega gibanja so stopili v državni parlament zbori proizvajalcev kot neposredni predstavniki organ delovnega ljudstva, ki mu je zaupano upravljanje proizvajalnih sredstev. Neposredni proizvajalci prevzemajo kot taki nalogo soodločanja v obliki državni politiki in posebej v ekonomski politiki. V okrajnih in mestnih ljudskih odborih so zbori proizvajalcev poslovali že nekaj časa. Zato je njihov pomen delavcem in nameščencem v proizvodnji, trgovini in prometu znan že iz prakse. Ker je sedanji volilni zakon predpisal drugačen način kandidiranja in posreden način volitev v zvezni zbor proizvajalcev in v republiške zbere proizvajalcev, zato je bilo prav,

da so okraji in mesta ponovno volili svoje zbere proizvajalcev, čeprav prvim še ni pretekla mandatna doba. To se je izkazalo kot potrebna politična odločitev in dokaz temu je dejstvo, da je bilo predvolilno delo v tovarnah, zadrukah, v podjetjih in v vseh ostalih gospodarskih organizacijah zelo obširno in sama udeležba na teh volitvah visoka. Stevilke so bile naši javnosti priobčene in zato ni treba, da jih tu ponavljam in prav tako podatki o številu in sestavi okrajnih in mestnih zborov proizvajalcev. Republiški zbor proizvajalcev ima od svojih 72 članov 59 iz skupine industrije, obrti in trgovine, 13 pa iz kmetijske skupine. Po poreklu je od njih 45 delavcev in 14 nameščencev v prvi skupini, v drugi pa je poleg dveh inženirjev agronomov in enega sindikalnega funkcionarja 10 kmetov.

Pomembno politično merilo, ki nam kaže uspeh volitev, je seveda sama udeležba. Naša javnost je že obveščena, da so letošnji volilni rezultati, kakor so jih objavile pristojne volilne komisije, tako imenovani čisti rezultati. To se pravi: letos niso v teh rezultatih upoštevani upravičeno odsotni, to je vsi tisti, ki se niso mogli udeležiti volitev. (Nadaljevanje na 2. strani)

Novi predsednik Izvršnega sveta LRS tovariš Boris Kraigher

Predsednik Ljudske skupščine LRS tovariš Miha Marinka

Pella se je sestal z Dullesom

Ameriški zunanji minister se je tega sestanka izogibal, po njem pa ni hotel dati nobene izjave

Pariz, 16. dec. (Tanjug.) Predsednik italijanske vlade Giuseppe Pella se je danes dopoldne sestel z ameriškim zunanjim ministrom Fosterom Dullesom. Dulles se je od nedelje izogibal sestanku s Pello in je v današnji sestanku baje privolil šele po intervencijah. Po sestanku je odklonil, da bi kar koli izjavil o razgovorih, medtem ko je Pella dejal, da je sestanek potekal v prijateljskem vzdušju. V dobro obveščeni krogi pa pravijo, da je bil razgovor precej hladen in da je Pella skoraj ves čas govoril samo o Trstu.

S tem v zvezi je Dulles pripomnil, da je pričakoval od Pella, da bo več govoril o evropski obrambni skupnosti in njeni ratifikaciji v Italiji, o problemu, ki je za ZDA precej važnejši. Ob Pellovi izjavi, da Italija ne more ratificirati sporazuma o evropski obrambni skupnosti, preden ne bo urejeno tržaško vprašanje, je Dulles dejal, da je to vprašanje nastalo že tedaj, ko je bilo upostavljeno Svobodno tržaško ozemlje, pa je Italija tedaj vendar prostovoljno vstopila v evropsko obrambno skupnost, katere ratifikacijo sedaj odlaša.

Pella se je včeraj sestel tudi z britanskim zunanjim ministrom. O tem sestanku pa niso uradno ničesar izjavili. Značilno je, da so se v zvezi z nedavnimi Pellovimi razgovori pojavile v pariškem tisku vesti o skupnem sestanku Dullesa, Edena, Bidaulta in Pella, ki naj bi bil na italijanskem veleposlaništvu in ki naj bi napravil vtis, da pripravljajo glede Trsta nekaj velikega. Te vesti so razširili člani italijanske delegacije v Svetu atlantskega pakta, kakor so ti tudi na hodnikih palače Chaillot govorili, da se Jugoslavija noče udeležiti konference o Trstu.

Najnovejša Pellova izjava o Trstu

Pariz, 16. dec. (AFP.) Giuseppe Pella je bil danes povabljen na kosilo Društva francoskega diplomatskega tiska. V govoru ob koncu kosila je izjavil glede Trsta: »Italija iskreno želi, da bi našli pravično rešitev, ki naj bi zajamčila pravične zahteve Italije in ki bi tudi ustvarila pogoje za koristno sodelovanje z njenim vzhodnim sosedom.«

Zadnji dogodki v Trstu vnovič razkrinkavaio težavne gospodarske probleme

Kriza tržaškega gospodarstva ni nastala sama od sebe; njen vzrok je v nasilni priključitvi Trsta v italijanski gospodarski sistem in konkurenca italijanskih podjetij tržaškemu gospodarstvu

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
 Trst, 16. decembra.
 Enodnevna stavka tržaških industrijskih delavcev se je davi končala. Po podatkih tržaškega Urada za delo je izmed 32.000 industrijskih delavcev stavalako 19.355 oziroma nekaj manj kot 50%. Stavka je pokazala, da so delavci v številnih tržaških industrijskih podjetjih solidarni v boju za boljše življenjske pogoje, pokazala pa je tudi, da delodajalci ne popuščajo. Gospodarska kriza se vzlic temu čedalje bolj zaostuje.

stavkah ter jim ne izplačuje trimesečnih posebnih doklad za uspešno proizvodnjo. Uprave podjetij izrabljajo veliko brezposelnost in pritiskajo na svoje delavce, ne da bi pri tem pokazale vsaj malo dobre volje za pogajanja. Mnogo delavcev je izgubilo tudi zaupanje v sindikalno vodstvo. Ta vodstva so že večkrat v medsebojnem boju izvajala politiko iredentističnih oziroma kominformističnih italijanskih strank, pri čemer so zanemarjala neposredne zahteve delavcev. To je eden izmed tehničnih vzrokov poleg krize, ki se, kaže, ne bo omihala.

njegova prisotnost v Trstu svpada z nazadovanjem avstrijskega tranzitnega prometa čez Trst, od česar ima korist beneško pristanišče.

Dr. Belihar je pred sodiščem izjavil, da je zvedel, da je bil dr. Sartori pred prihodom v Trst direktor beneške banke »Sveti Marko« ter podpredsednik dobrodelne ustanove, ki je bila ustanovljena v spomin na sina beneškega grofa Ciniija. »Spričo posledic, ki so nastale v našem gospodarstvu,« je dejal dr. Belihar pred sodiščem, »sem menl, da dr. Sartori zastopa visoke beneške finančnike, med njimi tudi enega izmed najmočnejših — grofa Ciniija.«

Lanj v drugem polletju se je namreč avstrijski promet skozi tržaško pristanišče skrčil za kakih 200.000 ton, v letošnjem prvem polletju pa za kakih 600.000 ton. Hkrati se je povečal promet skozi beneško pristanišče za malone enako količino blaga.

Vsekakor pa kriza tržaškega gospodarstva ni nastala sama od sebe. Važno vlogo v njej je imela tudi nasilna priključitev Trsta v italijanski gospodarski sistem in konkurenca italijanskih podjetij tržaškemu gospodarstvu. To je hkrati eden najpomembnejših činiteljev, čemu tržaški proletarijat v svojem gospodarsko nesamosojnem mestu ne vidi sadov svojega dela in boja. M. Petričić

Poslanci Ljudske skupščine LRS med prisego

NEUSPELE STAVKE
 Zadnji mesec so Trst pretresli številni dogodki, ki so vnovič obrnili splošno pozornost na težavne gospodarske probleme. Za množico brezposelnih, ki so korakali po ulicah ter zahtevali kruha in dela, so prenehale delati tudi tržaške tkalke. Zatem je izbruhnila stavka državnih nameščencev in nazadnje organizirana stavka industrijskih delavcev. Zadnja stavka industrijskih delavcev je razkrila nekatere nove momente.
 Vzrokov, zakaj ni bila zadnja stavka povsod popolna, je, kaže, več. V železarni »Ilva«, v kateri je zaposlenih več kot 1000 delavcev, sodijo, da je imelo važno vlogo dejstvo, da uprava podjetja gospodarsko pritiska na vse tiste delavce, ki sodelujejo v podobni

Zasedanje Ljudske skupščine LR Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

To so predvsem naši državljani, ki živijo v inozemstvu, ki so na potovanju, ki služijo kadrovske rok, ki so na orožnih vajah, in teh je bilo za časa volitev kar precej, ki so na sezonskem delu, bolni itd. Vsi ti niso imeli možnost udeležiti se volitev v republiško skupščino. Rezultati za volitve v republiški zbor povedo, da je od 976.522 volilnih upravičencev volilo 85,92 %. Neveljavnih glasovnic je bilo 5,99 %. Če primerjamo te rezultate z zadnjimi volitvami v republiško skupščino 18. III. 1951, kjer so se pri objavi volilnih rezultatov odšteli odstotni volilci, moremo zaključiti, da je bila volilna udeležba letos od vseh dosedanjih volitev največja. Pri takratnih volitvah, ko smo še imeli črno skrinjico, je vanjo glasovalo nekaj manj kot 4 % vseh volivcev. Letošnje število neveljavnih glasov — nekaj manj kot 6 % — ne moremo v celoti šteti kot nasprotno glasovanje, ker so bile mnoge glasovnice proglašene za neveljavne, ne da bi bil na njih kakršen koli izraz nasprotnega glasovanja. Iz poročil volilnih komisij je razvidno, da gre za najpogostejše primere neizpolnenih glasovnic v tistih volilnih enotah, kjer je kandidiral en sam kandidat in kjer niso volilni odbori dovolj točno pojasnili postopka. No, pa ne glede na to je treba ugotoviti, da so ti rezultati realni in točni, kakor smo slišali iz poročila verificacijskega odbora, in da nas morejo v tem pogledu dejansko zadovoljiti.

Za presojo političnega položaja pa je morda še pomembnejša ocena, ki nam jo daje petek kandidiranja. Prvič je naš volilni zakon predpisal kandidiranje po zborih volivcev. Ta odločitev, ki je izročila najpomembnejše dejanje v volilnem postopku v roke tem osnovnim demokratičnim organizacijam ljudstva, je bila sprejeta z izrednim interesom in velikim političnim razumevanjem. Dejstvo samo, da naj volivci z enako pravico odločajo pri postavljanju kandidatur kakor pri samem glasovanju, je dalo našemu volilnemu sistemu novo podo. Moramo ugotoviti, da je prav kandidiranje po zborih volivcev vneslo v predvolilno kampanjo neposreden interes, ki je poglobil celotno politično delo v zvezi z volitvami. Razumljivo je, da ni šlo brez napak in da so in da bodo še morale naše politične organizacije prav v tem pogledu točno presoditi delo njihovih organizacij. Za 122 volilnih enot, kolikor je poslancev v našem republiškem zboru, je bilo veljavno postavljenih 174 kandidatur. V vseh volilnih enotah, razen ene, so bile kandidature po zborih volivcev, v dveh pa poleg njih še dve kandidaturi, ki sta bili vloženi po listah državljanov. V republiški zbor proizvajalcev je v 59 volilnih enotah prve skupine kandidiralo 107 kandidatov, v 13 volilnih enotah kmetijstva pa 20 kandidatov; torej je bilo za 72 poslanskih mest skupaj 127 kandidatov. Te številke kažejo, da so v večini primerov bile dvojne ali trojne kandidature neposreden izraz presoje zborov volivcev in da smo lahko prvič govorili o volilni borbi v smislu izbire kandidata. Namreč ne borbe med zastopniki različnih političnih smeri, ampak borbe med predstavniki naše enotne vseljenske politične organizacije — Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, zakaj vsi kandidati so bili pristajali naših skupnih političnih stremeljenj. Prešli smo tedaj že na tako stopnjo splošnega političnega razvoja, ko ogramna večina našega ljudstva razumeva volitve v predstavniške organe ljudske oblasti le kot odločitev o izbiri kandidata iz vrst zastopnikov in pobornikov socializma, ne pa odločitev med takimi ali drugačnimi političnimi, ideološkimi ali družbenimi naziranj.

Mislím, da ni potrebna in ne značilna analiza socialnega sestava republiškega zbora, ker je bil

kriterij, ki je odločal tako pri kandidaturah kot pri glasovanju, kriterij jasne privrženosti socializmu, sposobnosti in delavnosti. V našem republiškem zboru je po poreklu 35 delavcev, 4 kmetje, iz področja obrtništva in trgovine 20, nameštencev 26, iz učiteljske stroke 7, intelektualcev 29.

Na koncu je tovariš Breclj poudaril pravilen potek volitev in rekel, da smemo v tem pogledu

Podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Breclj med večerašnjim govorom v skupščini

izreči priznanje vsem volilnim organom, ki jim je bila poverjena naloga skrbeti za zakonit volilni postopek, predvsem okrajnim volilnim komisijam in republiški volilni komisiji. Dokaz točnega poslovanja in budnosti naših državnih organov za zakonitost volilnega postopka je primer v 33. volilni enoti, za katero predlega na osnovi poročila Republiške volilne komisije tudi naš verificacijski odbor razveljavitev. Ta primer dokazuje, da bo ljudska oblast varovala zakonitost, ne glede na to, ali peteka kandidatura od strani zborov volivcev ali po listi državljanov, ker bi bilo napačno, da bi dopuščali zlorabo zakona tam, kjer je na mestu odkrita politična akcija in na osnovi nje svobodna presoja volivcev.

Za dr. Marijanom Brecljem sta v razpravi govorila še ljudska poslanka Albin Duja in Jože Trnšek. Po razpravi je Republiški zbor soglasno sprejel poročilo verificacijskega odbora.

Nato je nastopil svečani trenutek, ko so vsi poslanci svoje prisegel in prisego tudi podpisali. S tem je bila njihova funkcija ljudskih poslancev dokončno potrjena. Sele sedaj je mogel Republiški zbor izvoliti svoje predsedstvo. Na predlog ljudskega poslanceva tovarišice Olge Vrabičeve je nato Republiški zbor izvolil za svojega predsednika tovariša Vlada Majhna iz Maribora, za podpredsednika tovarišico Angelo Ocepko, za zapisničarja pa Dušana Boleta. Ančko Globačnikovo in Antona Peternela. Izvoljeno predsedstvo je zavzelo mesta za predsedniško mizo. Predsednik Republiškega zbora se je zahvalil za zaupanje in prejel na zadnjo točko dnevnega reda, na izvolitev komisije za pripravo predloga Poslovnika Republiškega zbora. Zbor je soglasno izvolil v to komisijo 11 poslancev.

Seja Zbora proizvajalcev

V spodnji dvorani pa je tačas zasedal Zbor proizvajalcev ljudske skupščine pod predsedstvom predsednika verificacijskega odbora tega doma Feleka Razdriha z enakim dnevnim redom kakor Republiški zbor. Na predlog poslanceva Lojzeta Ocepka je zbor proizvajalcev izvolil za svojega predsednika tovariša Mavricija Borca, za podpredsednika pa tovarišico ing. Vilmo Pirkovič, za zapisničarje pa Pepca Jež, Milana Lacko in ing. Borisa Pipana.

Sejam obeh domov je sledila nato seja celotne ljudske skupščine, to je Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev, ki ji je predsedoval po letih najstarejši ljudski poslanec Jože Petejan, ki je predlagal dnevni red skupne seje. Ta dnevni red je med drugim vseboval poročilo Izvršnega sveta, izvolitev skupščinskega predsedstva, izvolitev Izvršnega sveta in izvolitev komisije za pripravo predloga skupščinskega poslovnika. Po soglasnem sprejetju tega dnevnega reda je član Izvršnega sveta Boris Kocjančič prečital poročilo Izvršnega sveta, ki ga je skupščina soglasno odobrila.

Izvolitev predsedstva skupščine

Skupščina je nato prešla na razpravo o volitvah skupščinskega predsedstva. K besedi se je prijavil ljudski poslanec Josip Vidmar, ki je najprej poudaril, da bo imela nova ljudska skupščina izredno važne dolžnosti in pravice ter bo hkrati najvišje zakonodajno, usmerjevalno in kontrolno telo. V imenu 50 poslancev obeh domov je tovariš Josip Vidmar nato predlagal za predsednika Ljudske skupščine LRS tovariša Miha Marinko. Skupščina je njegov predlog sprejela z dolgotrajnim in navdušenim odobravanjem. Prav tako so poslanci navdušeno pozdravili in osvojili predlog istega predlagatelja, da se za podpredsednika Ljudske skupščine izvolita dr. Ferdo Kozak in Jakob Mojskrc, za sekretarja pa Albert Jakopič.

Med dolgotrajnim poskanjem in desitanjem je tov. Miha Marinko z drugimi člani predsedstva prišel k predsedniški mizi. Ko se je navdušenje vsaj za silo podelilo, je tov. Marinko med drugim dejal:

»Za izkazano zaupanje se vam prav toplo zahvaljujem. Naloga, ki ste mi jo z izvolitvijo zaupali, se je po svoji težini in odgovornosti globoko zavedam ter bom tako kot doslej tudi v bodoče posvečal vse svoje napore in sposobnosti za to, da tej nalogi zadostim.« Ko je nato govoril o vlogi nove ljudske skupščine, je zlasti poudaril dejstvo, da v tej skupščini prvič nastopajo tudi neposredni proizvajalci po svojih poslancih. Dejal je, da bo imela skupščina osnovno bodrilo in oporo v delovnem ljudstvu. Naša demokracija je prišla v svojem razvoju že v tako široko in tak obseg, kakršnega ne pozna nobeno ljudstvo na svetu. Skupščina bo morala imeti pred očmi vedno celokupnost interesov domovine, česar se bo morala zavedati vsakdar, kadar bo reševala tudi košljive naloge. Naloga skupščine bo seveda v tem, da bo obravnavala in konkretno obdelovala uresničenje enotnega družbenega in gospodarskega sistema, da bo pomagala Zvezni skupščini, ki je v osnovi poklicana, da varuje socialistični razvoj naše družbe. Ob koncu svojega kratkega govora je tov. Miha Marinko še dejal, da bo s takšno orietacijo skupščina kos svojim nalogam in da bo na ta način najbolj opravičila zaupanje ljudstva.

Govor tov. Marinko so poslanci navdušeno pozdravili. Tovariš Miha Marinko je takoj prevzel predsedniške dolžnosti in prevzel vodstvo seje. Po izglasovanju postopka za volitev Izvršnega sveta je poslanec Viktor Avbelj v imenu 32 poslancev predlagal sestav novega trinajst-članskega Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS. Soglasno in ob navdušenem odobravanju so bili izvoljeni za predsednika Izvršnega sveta tov. Boris Kraigher, za člane pa dr. Marijan Breclj, Jože Borštnar, Milko Goršič, Stane Kavčič, Franc Kimovec, Boris Kocjančič, Ada Krivic, Matija Maležič, Zorana Polič, Franc Popit, Niko Silih in Janez Vipotnik. V zadnji točki dnevnega reda je nato skupščina izvolila še 11-člansko komisijo za pripravo predloga skupščinskega poslovnika.

Po krajšem premoru je zasedal še Republiški zbor pod predsedstvom tovariša Vlada Majhna. Poslanec Ivan Novak je v imenu skupine poslancev predlagal izvolitev desetih poslancev, ki jih po določilih Ustavnega zakona voli Republiški zbor v zvezno skupščino. V to delegacijo je

predlagal ljudske poslance Jožeta Borštnarja, dr. Marijana Breclja, Borisa Kraigherja, Vlada Krivica, Ivana Mačka, Vlada Majhna, Zorana Poliča, Nika Siliha, Josipa Vidmarja in Olgo Vrabič. Po soglasnem sprejetju te liste so poslanci s tajnim glasovanjem izvolili omenjene poslance za delegate v zvezno skupščino.

S tem je nova skupščina končala svoj prvi sestanek, ko pa bo na prihodnjem sestanku izvolila še nekatere potrebne skupščinske organe, bo zaživel svoje polno življenje.

Z. M. — M. B.

Prva seja novega Izvršnega sveta LRS

Ljubljana, 16. decembra.

Danes dopoldne se je takoj po seji obeh domov Ljudske skupščine sestel k svoji prvi seji Izvršni svet ljudske skupščine LRS, da se konstituirajo. Ker je skupščina neposredno izvolila tov. Borisa Kraigherja za predsednika Izvršnega sveta, je Izvršni svet izvolil na svoji seji še podpredsednika in sekretarja Izvršnega sveta. Za podpredsednika je bil izvoljen dr. Marijan Breclj, za sekretarja pa tov. Boris Kocjančič.

B. M.

Zasedanje Ljudske skupščine Črne gore

Titograd, 16. decembra

Včeraj dopoldne je Ljudska skupščina Črne gore nadaljevala svoje delo na ločenih sejah obeh teles. Verifikacijsko poročilo kaže, da so bile v vseh volilnih okrajih določene samo kandidature zborov volivcev. Pritožba je prišla samo iz okraja Kosanica,

Prva seja novega Izvršnega sveta BiH

Sarajevo, 16. dec. (Tanjug).

Danes je bila v Sarajevu prva seja novega Izvršnega sveta Ljudske republike Bosne in Hercegovine pod predsedstvom Avda Humata. Izvršni svet se je danes konstituiral. Za podpredsednika je bil izvoljen Uglješa Damičević, za tajnika pa Nisim Albahari. Svet je izvolil tudi dva odbora, in sicer za gospodarstvo in za notranje zadeve. V prvi odbor so bili izvoljeni Ubo Balić, Grujo Novaković in Radovan Stijačić, v drugi pa Uglješa Damičević, Vlado Segrt in Salem Cerić.

Prvi sestanek Zbora proizvajalcev Sabora LR Hrvatske

Zagreb, 16. dec. (Tanjug).

Danes dopoldne je bila prva seja poslancev Zbora proizvajalcev Republiškega sabora. Vodil jo je kot najstarejši poslanec Edo Kralj. Zbor je izvolil tričasne zapisničarje, poleg pa so poslanci izvolili potrdila o izvolitvi. V verificacijski odbor je bilo izvoljenih 15 ljudskih poslancev. Prihodnja seja Zbora proizvajalcev bo 18. decembra.

Pred zasedanjem Zvezne ljudske skupščine

Predvideno je, da se bo sestav Zveznega izvršnega sveta spremenil

Dnevni red prvih sej Zvezne ljudske skupščine, ki bo 24. decembra začela zasedati, še ni uradno objavljen. Kakor pa je zvedel Jugopress, bodo prve seje Zvezne ljudske skupščine namenjene predvsem konstituiranju skupščinskih domov in predsedništvu skupščine ter formiranju skupščinskih izvršnih organov in posameznih odborov v beograjskih političnih krogih že potekajo posvetovalni razgovori o konstituiranju novega parlamenta. Ne bo več potrebno — poudarjajo v teh krogih — da bi bil Zvezni izvršni svet tako številen kakor doslej. Za sestav tega sveta bo predlagan parlamentu novi minimum, okrog 10 namesto dosedanjih 50 članov. Nekateri člani sedanjega Zveznega izvršnega sveta bodo delovali neposredno v skupščini in v njenih odborih. Parlamentarstvo bodo tudi predlagali, naj bi imeli odbor Zveznega izvršnega sveta ožji sestav in zmanjšane kompetence, nekatere pa naj bi ukinili. Sodeč po zasedanjih republiških parlamentov, bo do podobnih sprememb prišlo tudi v republiških izvršnih svetih. Parlamentarni strokovnjaki so že sestavili osnutek skupnega poslovnika Zvezne ljudske skupščine, ki naj uredi postopek njenega dela. Menijo, da ni niti najmanj lahka naloga sestaviti ta in druge poslovniške Zvezne ljudske skupščine, to pa ne samo zaradi odnosov in kompetenc internih skupščinskih teles in njihovih pravic v sistemu predstavniških

samoupravnih organov, temveč tudi zaradi obsega poslov, ki jih bo moral sestaviti parlament.

Po nekaterih informacijah, naj bi v Zvezni ljudski skupščini osnovali 18 odborov za podrobno razpravljanje in pripravljane parlamentarnih sklepov. Devet odborov bo formiranih v Zveznem zboru, sedem v Zboru proizvajalcev, dva odbora pa bosta skupna za oboja doma (administrativni odbor in odbor za volitve, ki bo razpravljal o imenovanjih in razrešenih članov Vrhovnega sodišča FLRJ). V Zveznem zboru bodo razen drugih osnovali odbor za zunanje zadeve, notranjo politiko in upravo, gospodarstvo, proračun, prosveto, ljudsko zdravstvo in socialno politiko ter zakonodajni odbor. V Zboru proizvajalcev bodo prav tako osnovali zakonodajni odbor, odbor za narodno gospodarstvo, proračun, socialno zavarovanje, odbor za gospodarske organizacije in druge odbore.

V sedanjih razgovorih so vsekakor zanimive prognoze o osebnostih, ki naj bi zavzele odgovorne položaje v parlamentu. Čeprav smatrajo, da bo zavzela položaj predsednika Zvezne ljudske skupščine ena izmed najuglednejših političnih osebnosti v državi, sodelavec Jugopressa o tem še ni mogel dobiti točne prognoze. Med kandidati za sekretarja parlamenta omenjajo tovariša Velimira Stojnića, ljudskega poslance in člana CK ZKJ.

Novi parlament bo na svojem prvem sestanku izvolil razen predsednika Zvezne ljudske skupščine tudi predsednike obeh domov, to je Zveznega zbora in Zbora proizvajalcev. Med imeni kandidatur za predsednika Zbora proizvajalcev omenjajo predsednika Republiškega sveta Zveze sindikatov Schije tovariša Dražo Stamenkovića in generalnega sekretarja Zveze sindikatov Jugoslavije tovariša Ivana Božičevića. Vladimira Popovića, jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu, ki je bil izvoljen v Zagrebu za ljudskega poslance, je eden najbolj verjetnih kandidatov za predsednika zunanjepolitičnega odbora. Sedanjega člana Zveznega izvršnega sveta Milentija Popovića pa omenjajo kot bodočega predsednika odbora za kmetijstvo.

Opazovali menijo, da bo šele v prvi polovici januarja naslednjega leta prišla dejansko funkcionirati Ljudska skupščina tretjega sklica. Šele čez nekaj čas, menijo opazovalci, bo novi parlament lahko popolnoma uresničil politično vlogo in akcijo, ki mu jo je namenil novi ustavni zakon. (Jugopress)

Poročilo o dokončnih volilnih izidih

Beograd, 16. dec. Zvezna volilna komisija je pripravila poročilo o dokončnih izidih volitev ljudskih poslancev v zvezni svet Zvezne ljudske skupščine, ki so bile 22. novembra t. l. To poročilo, ki je sestavljeno na temelju volilnega gradiva, ki so ga pripravile vse okrajne volilne komisije, bo predloženo na bližnjem zasedanju novoizvoljene zvezne skupščine, kjer bo dokončno sprejeto. Poročilo ugotavlja, da so vsi volilni organi med volitvami ter pozneje pri urejevanju volilnega gradiva poslovali v skladu z zakonom.

V prihodnji številki »Uradnega lista FLRJ« bo to sporočilo v celoti objavljeno skupno z volilnimi izidi v posameznih volilnih okrajih ter imeni ljudskih poslancev, izvoljenih v Zvezni svet Zvezne ljudske skupščine.

POSVETOVANJE O PERECH Vprašanjih sodne PRAKSE

Beograd, 16. dec. (Tanjug)

V Zveznem vrhovnem sodišču je bilo posvetovanje sodnikov tega sodišča in predsednikov vrhovnih sodišč ljudskih republik ter Vrhovnega sodišča Vojvodine. Na sestanku so proučili stanje na sodiščih, vprašanja sodne prakse, zlasti vprašanje izpopolnitve sodišč z novimi sodniki ter plače sodnikov in sodnih uslužbencev. Predsednik Zveznega vrhovnega sodišča dr. Josip Hrnčić je rekel, da so na konferenci ugotovili, da število novih civilnih in upravnih predmetov nenehoma narašča in da sodišča čedalje bolj zaostajajo z delom, čeprav je število končanih predmetov naraslo. Da bi to stanje izboljšali, je prišla konferenca do sklepa, da bi bilo treba povečati število sodnikov, sodnih pripravnikov in referentov ter s posebnim zakonom urediti status sodnikov na način, ki bi izpodbujal dotok diplomiranih pravnikov v sodniški poklic.

Proučili so tudi vprašanje, kako bi mogli poenostaviti metodo dela na sodiščih, zlasti v obravnavanju pravnih sporov, da bi čimprej odpravili zaostanke in zboljšali kakovost dela. V tem oziru so sprejeli več sklepov in priporočil sodiščem. Vprašanje zboljšanja gnotnega položaja sodnikov in sodnih uslužbencev bo urejeno za zdaj z dodatnimi plačami, status sodnikov, njihova razvrstitev v plačne razrede in ostala vprašanja pa bodo urejena pozneje s posebnim zakonom v skladu s celotnim uslužbenim sistemom.

Glede na vlogo sodstva v našem državnem in družbenem sistemu ter na bližnje izboljšanje gnotnega položaja sodnikov se mlajšim pravnikom odpira ugodna perspektiva, da se odločijo za sodniški poklic ter za njihov razvoj in napredek. Mnogo diplomiranih pravnikov se zdaj odloči za gospodarske stroke. Na konferenci je bilo izraženo mnenje, da diplomirani pravniki brez pravne prakse na sodišču, v advokaturi in drugih ustanovah nimajo dovolj izkušenj, ne strokovnega znanja, da bi se ukvarjali s čisto zelo zahtevnimi pravnimi vprašanji in razmerami v gospodarstvu.

do dela na sodiščih, zlasti v obravnavanju pravnih sporov, da bi čimprej odpravili zaostanke in zboljšali kakovost dela. V tem oziru so sprejeli več sklepov in priporočil sodiščem. Vprašanje zboljšanja gnotnega položaja sodnikov in sodnih uslužbencev bo urejeno za zdaj z dodatnimi plačami, status sodnikov, njihova razvrstitev v plačne razrede in ostala vprašanja pa bodo urejena pozneje s posebnim zakonom v skladu s celotnim uslužbenim sistemom.

Glede na vlogo sodstva v našem državnem in družbenem sistemu ter na bližnje izboljšanje gnotnega položaja sodnikov se mlajšim pravnikom odpira ugodna perspektiva, da se odločijo za sodniški poklic ter za njihov razvoj in napredek. Mnogo diplomiranih pravnikov se zdaj odloči za gospodarske stroke. Na konferenci je bilo izraženo mnenje, da diplomirani pravniki brez pravne prakse na sodišču, v advokaturi in drugih ustanovah nimajo dovolj izkušenj, ne strokovnega znanja, da bi se ukvarjali s čisto zelo zahtevnimi pravnimi vprašanji in razmerami v gospodarstvu.

Na dnevnem redu konference so bila tudi vprašanja v zvezi z uveljavljenjem kazenskega postopka, ki bo začel veljati 1. januarja 1954. Ugotovili so, da je v vseh ljudskih republikah vpra-

šanje izpopolnitve sodišč s sodniki, ki bodo opravljali posle poizvedovanja in preiskave, v glavnem urejeno. Mesta preiskovalnih sodnikov bodo delno polnjena s sodišč, delno pa iz drugih ustanov, predvsem iz notranjih zadev in tožilstva. To bodo tisti uslužbenci, ki so doslej opravljali posle kriminalistične službe oziroma poizvedov in preiskave v javnem tožilstvu.

Razprava je nakazala, kako bi lahko ta vprašanja uredili najbolj smotrno, kar bo važno za nadaljnje delo v zvezi s sestavljanjem osnutka. Na konferenci so izrazili enodušno mnenje, da bi bilo treba novi zakon o civilnem sodnem postopku v eni kodifikaciji ali treh posebnih zakonih sprejeti čimprej, ker bi to delo sodišč znatno olajšalo. Novi zakon bi bil hkrati zelo važno sredstvo za okrepitev zakonitosti.

Indijski minister pri Hasanu Brkiću

Beograd, 16. dec. (Tanjug). Državnega tajnika za narodno gospodarstvo FLRJ Hasana Brkića je danes obiskal minister za kmetijstvo Indije Pan Panjabroo Deshmukh, ki je za pet dni privolno prispeval v našo državo. Po tem obisku se je odpeljal v Smederevo, da bi si ogledal kmetijsko posestvo v Gedominu in neko drugo pri Mali Krsini.

DEVIZNI TEČAJI DNE 16. DECEMBRA

Valuta	Ljubljana	Zagreb	Sred. drž.	Ažio v %
1 ameriški dolar	—	—	1.840.01	513.33
1 angleški funt	4.700.—	4.313.—	4.511.73	437.11
100 nemških mark	36.402.96	36.460.—	36.324.58	408.54
100 belg. frankov	—	—	2.612.—	335.33
100 franc. frankov	—	—	492.98	475.14
100 švic. frankov	37.400.—	60.005.—	38.372.83	459.32
100 ital. lir	200.—	200.—	204.36	325.75
100 holand. forintov	27.800.—	34.875.—	28.634.09	282.71
100 šved. kron	—	23.886.—	23.886.—	311.89
1 egipt. funt	—	—	1.890.—	119.39
1 obr. dolar Avstrija	1.840.—	1.841.04	1.840.69	513.56
1 obr. dolar Danska	—	—	966.45	222.15
1 obr. dolar Finska	—	—	490.—	63.33
1 obr. dolar Grčija	—	950.—	939.37	213.12
1 obr. dolar Turčija	757.27	—	757.27	152.42

Pripomba: Večje ponudbe so bile v devizah švic. frank, angl. funt, nem. marka, obr. dolarji Avstrija in Turčija. Močno se je dvignil tečaj funta; pod vplivom beograjskega tečaja se je okreplil pri nas tudi tečaj švic. franka.

„Times“: Dulles je zadal smrtni udarec bolniku, ki se že tako ni dobro počutil

Gotovo je, da bodo laburisti v današnji zunanjepolitični razpravi kritizirali izjavo ameriškega zunanjega ministra

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 16. decembra.

Ne moremo reči, da izjave g. Dullesa na sestanku ministrskega sveta atlantskega pakta in na tiskovni konferenci v Parizu niso sprejeli brez presenečenja. Včerajšnje vesti o sporu v Parizu glede ratifikacije evropske obrambne skupnosti so se pojavile v tisku brez prejšnjih očitnih napovedi, tako da so prišle povsem iznenada, vsaj za tisti del britanske javnosti, ki je izjave o enodušnosti treh velesil, izpričane v komunikaciji bermudske konference, jemal brez pridržkov. Pokazalo pa se je, da so nesoglasja s Francijo v zvezi z evropsko obrambno skupnostjo zelo kočljiva.

Večina časnikov priobčuje o položaju v Parizu samo poročila svojih ondotnih dopisnikov. Vendar tudi v tistih časniki, ki se omejujejo zgolj na poročila, lahko ugotovimo precejšnjo mero nejevolje z načinom Dullesovih izjav.

Konservativni »Daily Telegraph«, ki je blizu Foreign Officeu, poudarja, da na Francijo naperjena »pištola« sploh ni bila potrebna.

»Timesov« pariški dopisnik poudarja, da bo Dullesova izjava prav gotovo prinesla pomembne posledice. »Nekateri opazovalci,« piše »Times«, »so pojmovali Dullesovo izjavo tako, da je zadal smrtni udarec bolniku, ki se že tako ni dobro počutil.«

Dopisnik »Daily Telegrapha« poroča, da Dullesovo izjavo v francoskih krogih presojajo kot ponesrečeno in nediplomatsko. Nekateri časniki celo trdijo v svojih komentarjih, da bi ta izjava celo lahko omogočila izvolitev nasprotnika evropske obrambne skupnosti za predsednika francoske republike. Vsekakor pa njegovo izjavo presojajo kot prikrito grožnjo.

»Manchester Guardian« ugotavlja v uvodniku, da besede g. Dullesa pomenijo resen opomin. »Ni majhna stvar za ameriškega državnega tajnika,« sodi časniki, »če izjavi, da bodo evropske narode, ako nameravajo in poskušajo napraviti samomor, pustiti, naj to store sami,« pravi časniki.

»Razumljivo je,« zaključuje časniki, »da je g. Dulles tako ne-

Hammarškjöld v Londonu

London, 16. dec. (Tanjug.) Danes je prispel v London generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld. Minister brez listnice Selwyn Lloyd je v odsotnosti zunanjega ministra Edena priredil v Spodnjem domu kosilo v počastitev generalnega tajnika OZN.

Dag Hammarskjöld bo jutri govoril na zborovanju britanskega združenja OZN. Med svojim dva dni trajajočim obiskom se bo Dag Hammarskjöld znel z Edenom v britanskem zunanjem ministrstvu. Sodijo, da bo ondbiskal tudi predsednika britanske vlade Winstona Churchilla.

Priprave na berlinsko konferenco

Pariz, 16. dec. (AFP.) Strokovnjaki treh zahodnih velesil, ki pripravljajo berlinsko konferenco, so se danes dopoldne sestali v francoskem ministrstvu za zunanje zadeve. Francijo je na tem sestanku zastopal direktor evropskega oddelka ministrstva za zunanje zadeve François Seydoux, Veliko Britanijo Frank Roberts, načelnik nemškega oddelka Foreign Office, ZDA pa Douglas McArthur, diplomatski svetovalec predsednika Eisenhowerja.

Ulbrichtov predlog

Berlin, 16. dec. (AFP.) Podpredsednik vzhodnonemške vlade Walter Ulbricht je danes predlagal, naj bi med konferenco štirih v Berlinu imeli pogajanja predstavniki Vzhodne in Zahodne Nemčije. Ulbricht je v svojem govoru v vzhodnonemški skupščini izjavil, da bi bil takšen sestanek v prid celotne Nemčije. Izjavil je, naj bi ta pogajanja pospešila sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo in umik zasedbenih čet.

Izpustitev vojnih zločincev

Bona, 16. dec. (Reuter.) Britanske in ameriške zasedbene oblasti so danes izpustile 73 nemških pripornikov, med njimi tudi 5 vojnih zločincev. Le-ti so bili izpuščeni po amnestiji zavezniške visoke komisije. Med bivšimi vojnimi zločinci je tudi nekdanji feldmaršal Georg von Küchler, ki je bil lani februarja že izpuščen, da bi se zdravil. Küchler je bil leta 1948 obsojen na 20 let zapor, pozneje pa so mu to kazen znižali na 10 let. V rokah britanskih zasedbenih oblasti v Zahodni Nemčiji je še vedno 28 vojnih zločincev, ki prestajajo kazen v zaporu v Werlu (Westfaliji).

strepn. Toda to ne pomeni, da bi moral uporabiti tako drastične grožnje. Neumnost bi bila samo zato razbiti obrambni sistem, ki so ga gradili od 1950. dalje, ker ena stran ne privoli v oborožitev Nemčije. To bi bil samomor prav toliko za Evropo kolikor za Ameriko.

Odziv britanskih uradnih krogov na Dullesovo izjavo še ni znan. Najbrž pa bo Edenov govor v Parizu ter v bližnji parlamentarni razpravi o zunanjih politiki, ki jo pričakujejo v četrtek, osvetliti tudi to vprašanje. Znano pa je, da Velika Britanija doslej ni bila za to, da bi na Francijo močneje pritiskali, čeprav si prizadeva doseči ratifikacijo evropske obrambne skupnosti.

RAZVELJAVLJENA OBSODBA UREDNIKA »KLEINE ZEITUNG« JE VZBUDILA VELIKO OGORČENJE DEMOKRATIČNE JAVNOSTI

Celovec, 16. dec. (Tanjug.) — Pokrajinsko sodišče v Celovcu je razveljavilo sodbo okrožnega sodišča, s katero so odgovornega urednika pronacističnega lista v vrsti člankov »Krivave meje« »Kleine Zeitung« obsodili, ker je kleval bivšega partizana Andreja Stenčnika. Ta razsodba najvišjega pokrajinskega sodišča je vzbudila veliko ogorčenje korške demokratične javnosti, ker je sodišče nepričakovano upoštevalo »bolezen« obsojenega glavnega urednika, ki ga, kakor pravijo, tedaj, ko so objavljali omenjene članke, ni bilo v uredništvu. Sodišče je celo razsodilo, naj stroške prve in druge obravnavne plača tožilec Stenčnik. Pri tem sodišče ni upoštevalo niti dejstva, da so priče, na katere se je skliceval Genzer, zelo protislóvno pričale o stanju in značaju njegove »bolezni«. Vse to je v javnosti vzbudilo vtis pristranosti tembolj, ker je sodišče v

Francoski parlament in evropska obrambna skupnost

Pariz, 16. dec. (AFP.) »Nobeno posredovanje od koder koli, pa tudi od najboljših prijateljev Francije ne bo moglo vplivati na sklepe, ki jih bomo povsem neodvisno predložili narodni skupščini, zastopniku ljudske volje.« To je bilo danes sporočeno v predlogu odbora za zunanjo politiko francoske skupščine, ki tehnično proučuje pogodbo o evropski obrambni skupnosti.

Z VSEH STRANI SVETA

KITAJSKA Pekinški radio napada Deana

Peking, 16. dec. Pekinški radio je ostro napadel vodjo delegacije Združenega poveljstva na pripravljanih razgovorih v Pan Mun Jomu. Deana. Pekinški radio trdi, da Dean ni nič drugega kakor desna roka agentov, katerih rok se drži kri vojnih ujetnikov. Pri tem se je pekinkski radio skliceval na Denovo izjavo z dne 14. decembra, ko je neki ameriški enoti na bojišču dejal, da morajo »prikriti morebitni množični pobeg vojnih ujetnikov, do katerega lahko pride 23. januarja prihodnjega leta.«

Dne 22. januarja bodo izpustili ujetnike, ki odklanjajo repatriacijo

Pan Mun Jom, 16. dec. (Reuter.) Predsednik nepravilne komisije za repatriacijo general Timaja je izjavil, da bodo 22. januarja izpustili ujetnike, ki odklanjajo repatriacijo — razen če se ne bosta kitajsko-severno-korejsko in Združenje poveljstvo sporazumela, da jih še nadalje zadržita v ujetništvu. Ujetnike bi v tem primeru poslali bodisi na Sever bodisi na Jug, pa v skladu s tem, v katerem taborišču so, je pripomnil Timaja.

KOREJA Sing Man Ri za mirno združitve dežele

Seul, 16. dec. (AFP.) Predsednik južne Koreje Sing Man Ri je izjavil predstavnikom tiska, da bo sodeloval z Združenimi narodi pri poskusu, da bi z miroljubnimi sredstvi dosegli združitve Koreje. Pripomnil je, da bo čakal, da bodo minili trije meseci po predvideni politični konferenci, preden bo ukrenil kaj za združitve obeh delov Koreje. Doslej pa je Sing Man Ri vedno trdil, da pomeni 28. januar smejni datum, po katerem si

Kar zadeva opozicijo, pa sodi, da bo Dullesova izjava povzročila okrepitev francoskega odpora zoper ratifikacijo sporazuma o evropski obrambni skupnosti. Domala gotovo je, da bodo laburisti v četrtkovni zunanjepolitični razpravi kritizirali izjavo ameriškega zunanjega ministra. Kot enega izmed laburističnih govornikov omenjajo tudi g. Bevana.

D. Blagojević

Interpelacija spričo Dullesove izjave

Pariz, 16. dec. (AFP.) Poslanec Demokratsosocialistične unije je odpora Eduard Bonnefous je izročil predsedstvu francoske skupščine interpelacijo spričo izjave ameriškega zunanjega ministra Dullesa o evropski obrambni skupnosti. V njej poudarja, da ta izjava »ogroža sporazume, ki so že uresničeni v okviru atlantskega pakta in ki so mnogo starejši od same zamisli evropske obrambne skupnosti«. Poslanec republikanske zveze socialne akcije Montsabert pa je izročil skupščini interpelacijo, v kateri vprašuje, kaj meni vlada stori spričo Dullesove tiskovne konference.

INDIJSKA ZUNANJA POLITIKA

India se ne bo vezala na dve velesili

New Delhi, 16. dec. (Tanjug.) Visoki predstavnik indijskega zunanjega ministrstva je davi govoril novinarjem o indijski zunanji politiki. Dejal je, da je ta politika nevtralna, samostojna in dinamična. Poudaril je, da bi bilo napak primerjati indijsko nevtralnost z izolacionizmom

predvojnje Amerike oziroma Svice. Nevtralnost Indije pomeni zgolj to, da se le-ta nikdar ne bo vezala na dve svetovni velesili. »Takšna indijska politika je v skladu z indijskimi tradicijami,« je dejal ta predstavnik, »in koristi po prepričanju indijske vlade stvari miru. Samostojnost indijske politike pomeni, da bo določala svoje stališče do vseh vprašanih ne glede na zunanji pritisk, vtem ko označuje dinamičnost indijske zunanje politike živahno zanimanje za sle-

Ožji sestanek Sveta atlantskega pakta

Pariz, 16. dec. (AFP.) V Parizu je bil davi ožji sestanek Sveta atlantskega pakta, ki so se ga udeležili samo ministri za zunanje zadeve, obrambo in finance ter stalni predstavniki štirinajstih držav članic. Predsednik Georges Bidault je novinarjem izjavil samo to, da ni določen dnevni red, da pa ga bodo morali v prihodnje določiti. Na temlju določenih napovedi bi lahko sklepali, da bodo razgovori po skupinah, morda pa tudi v dvojje. O čem bodo razpravljali, je še popolna tajnost.

Senator Mansfield o Dullesovi izjavi

Washington, 16. dec. (AFP.) Demokratski senator Mansfield je komentiral nedavno Dullesovo izjavo v Parizu in dejal, da je Dulles mislil pri tem na to, da bo moral kmalu amerškemu Kongresu pojasniti, zakaj sporazum o evropski obrambni skupnosti ni ratificiran. Senator Mansfield pa meni, da je treba upoštevati, da se Francija bori v Indokini, da mora rešiti razna vprašanja v Maroku in Posarju, kakor tudi da ima svoje notranje politične težave. Ob tem je pripomnil, da Dullesove besede ne bi smele razvneti strasti.

»Pravda« kritizira kmetijskega ministra

Moskva, 16. dec. (AFP.) Davišnja moskovska »Pravda« je priobčila uvodnik z naslovom »Voditelji, ki izgubljajo čut odgovornosti«, v katerem ostro kritizira sovjetsko ministrstvo za kmetijstvo, zlasti pa ministra Be. nediktinova, ki »birokratsko vodilo« s kadri traktorskih postaj.

ARGENTINA Amnestija političnih krivcev

Buenos Aires, 16. dec. (Reuter.) Argentinski kongres je včeraj izglasoval amnestijo za vse politične krivce, razen teroristov. Pomilostitev bo zajela 950 ljudi in nad 100 pripornikov, ki jih izpustili te dni. Pomilostitev se nanaša tudi na vojaške osebe, vendar bodo njihove primere posebej proučili.

ZDA Eisenhowerjevo naročilo federalnemu preiskovalnemu uradu

Washington, 16. dec. (Reuter.) — Predsednik ZDA Eisenhower je včeraj uradno sporočil federalnemu preiskovalnemu uradu, naj vodi preiskavo o vseh prokrških in nezavih atomsko energijo, vključno s tujimi izvozi ali amnestijo za vse politične krivce, razen teroristov. Pomilostitev bo zajela 950 ljudi in nad 100 pripornikov, ki jih izpustili te dni. Pomilostitev se nanaša tudi na vojaške osebe, vendar bodo njihove primere posebej proučili.

ZSSR Sovjetski časniki o zasedanju atlantskega pakta

Moskva, 16. dec. (AFP.) Sovjetski tisk še nadalje komentira zasedanje

Uprašanje odkupa kmetijskih pridelkov

O GOSPODARSTVU SOVJETSKE ZVEZE

Sovjetska vlada ustanavlja centralne državne sklade kmetijskih pridelkov s kontrahiranjem, odkupom, nakupom in plačevanjem v naturi s storitvami motorno-traktorskih postaj. Prvi trije načini so sovjetski odkupni načini v širšem smislu. Količine kmetijskih pridelkov, ki jih dobiva država kot protislogu za delo MTP, pa čedalje bolj naraščajo. Delež žita v celotnem centraliziranem skladu žita, ki ga dobiva država s plačevanjem v naturi za delo MTP, je že leta 1937 znašal 50%. Ta delež narašča vzporedno z naraščanjem obsega dela MTP.

Sovjetska vlada pa namerava dejavnost MTP še razširiti. V tem se zrcali težnja, da bi dobili za državne sklade še več žita. Čeprav se kolhozi močno upirajo »storitvam« MTP, država tako vendarle laže pride do ustreznih količin kmetijskih pridelkov kakor z odkupom. Sovjetska vlada je namreč imela zmeraj velike težave z odkupom, ker je to eden najbolj osvoženih birokratskih ukrepov v SZ.

Vse tri oblike odkupa so imele v raznih etapah gospodarskega razvoja različni pomen. V prvem obdobju sovjetske oblasti je bila osnovna oblika zbiranja skladov kmetijskih pridelkov sistem kontrahiranja. V 30 letih so ga povsem zamenjali z obveznim odkupom. Sistem kontrahiranja za glavne industrijske izdelke pa je še zdaj v veljavi. Državni planški organi v začetku vsakega gospodarskega leta v skladu s sedelnimi in proizvodnimi plani enostransko diktirajo kolhozom ne le proizvodne naloge, marveč tudi cene. Državi morajo prodati celotno proizvodnjo. Za to dobe proizvajalci v glavnem potrošno blago po ceni, kakovosti in izbiri, kakršno jim vsili trgovina, le-tej

pa spet industrija. Novi ukrepi ne prinašajo v sistem kontrahiranja nobene spremembe.

Za žito, sončnice, krompir, sočivje, živalske proizvode in seno uporabljajo sistem obveznega odkupa. Količine določajo po površini obdelovalne zemlje, za živalske proizvode pa po kmetijski površini. Na plenumu KP SZ v septembru pa so poudarili, da tega načela v praksi ne uporabljajo več, marveč da odkupujejo po načelu: kdor več ima, naj več da ne glede na površino zemlje. Tako pa seveda to načelo neha biti izpodbuda. Posledica takšne prakse je bila, da proizvajalci niso več zainteresirani na proizvodnji. Odkupne norme so se nenehoma večale. Posledica tega je bil zastoj, ponekod pa celo nazadovanje proizvodnje. Kolhoznik je moral z ohišnice dati državi določene količine mesa in mleka, celo če ni imel krav. Čeprav so

Odkupne cene v rubljih	do septembra 1953 po sklepu plenuma	
goveje meso 1 kg	0,25	1,50
svinjsko meso	0,80	3,20
mleko 1 liter	0,25	0,55
maslo 1 kg	4,50	9,—
jajca 10 kosov	4,—	6,—

v sovjetskih uradnih podatkih zmeraj poudarjali, da so odkupne plane ne le izpolnili, marveč celo presegle, so na letošnjem plenumu priznali, da dolgujejo kolhozni državi še mnogo pridelkov. Za take primere pa določajo sovjetski predpisi ne samo gmočno, marveč tudi kazensko odgovornost. V tem se kaže odpor sovjetskih kmetov proti odkupu. Sklepi plenuma, da bodo odkupne zadolžitve črtali, pomeni hud poraz sovjetske birokracije.

Novi ukrepi določajo zmanjšanje odkupnih obveznosti, odkupne cene pa so zvišali: za goveje in ovčje meso malone šestkratno, svinjino in govedino več kot štirikratno, mleko in maslo dvakratno, volno za 2 rublja pri kilogramu. Človek bi mislil, da gre za znatno zvišanje cen. Če pa primerjamo stare in nove odkupne cene s tržnimi cenami na drobno, vidimo nasprotno.

Prodajne cene v Moskvi	september 1953	
drž. sektor	kolhozni trg	
12—15	20—25	
19—21	20—22	
	2,50	3,—
	29,—	
	9—11	13—15

Odkupne cene, po katerih je država plačevala živalske proizvode kolhozom in kolhoznikom, so presenetljivo nizke. S tako velikimi razlikami med odkupnimi in prodajnimi cenami je država z brezobzirnim izžemanjem dobivala velikansko akumulacijo. Država je namreč prodajala dražje, kakor je kupovala: 1 kg govedine 50 do 60, mleko 10-kratno, maslo 6-kratno, jajca pa 2- do 3-kratno. Nove odkupne cene te razlike samo nekoliko omilijo.

Zakaj se kolhozi in kolhoznički boje odkupa in zakaj bi radi po

vsej sili vnovčili svoje pridelke na kolhoznom trgu, kažejo cene na njem, ki so precej večje v državnih prodajalnah. S prodajo pridelkov na kolhoznom trgu bi iztržili 3- do 16-krat več, kakor dobe po novih cenah.

Poudariti je treba, da se z novimi sklepi vlade in CK za žito in sončnice odkupne obveznosti niso zmanjšale in tudi cen niso zvišali. Nekateri viri pravijo, da je odkupna cena najboljšega žita 6 kopejk za kilogram, drugi pa govore o 10 kopejkah. Pšenična moka je bila v moskovskih prodajalnah v septembru po 3,25 rubljev za kilogram, kar pomeni, da je bila prodajna cena 32- ali celo 53-kratno večja od kupne. Razmerje med kupno ceno sončnice in prodajno ceno olja je znašalo 1:240!

Pri osnovnih živilih dobiva sovjetska država velikansko akumulacijo. Na drugi strani pa različne med odkupnimi in prodajnimi cenami kažejo, kolikšne so še možnosti za protibirokratične sile v SZ v boju za zboljšanje njihovega gospodarskega položaja.

Sovjetska vlada je delno spoznala neuspeh politike odkupnih cen in zato s septembrskimi odločbami forsira sistem državnega nakupa, zlasti glede krompirja, sočivja in živalskih proizvodov.

V čem je bistvo tega sistema? Država sklepa pogodbe s pridelovalci glede dobave presežkov pridelkov po izpolnitvi odkupnih obveznosti. To je pravzaprav samo drugačna oblika kontrahiranja, toda ne celotne proizvodnje, marveč samo presežkov. Če bi država te pridelke plačala z blagom, ne pa z denarjem, bi ta ukrep pomenil, da se uveljavlja Stalinov načrt o ukinitvi glavne proizvodnje.

Pri nakupu so cene znatno večje kakor pri odkupu, in sicer tudi trikratno, kar bo nedvomno izpodbudilo pridelovalce. Načrt sovjetske vlade je jasen: zmanjšati odkupne obveznosti, zvišati cene in s tem tudi količine kmetijskih pridelkov, dobljenih po sistemu državnega nakupa. Tako bodo centralizirani državni skladi prihodnje leto večji, kakor so bili lani, pri mesu za 37%, pri mleku za 43%, pri jajcih za 65%, pri volni pa za 26%. To pa je seveda šele načrt. Ali se bo to zgodilo na račun državne akumulacije ali pa bodo to plačali potrošniki, bo pokazala prihodnost.

Ivo Pelicon

Italijanski neofašisti v Španiji

Rim, 16. dec. (Tanjug.) Člani italijanske neofašistične parlamentarne skupine so uradno navezali stike z vlado Francove Španije. V eni delegaciji članov italijanskega parlamenta sta poslanec Anfusa in nekdanji Mussolinijev veleposlanik v Berlinu Micelini. Oba sta sinoči na uradnem obisku pri zunanjem ministru Francove Španije Arlaju.

Blücher o Posarju

Bonn, 16. dec. (Tanjug.) Zahodnonemška časopisna agencija prenaša mnenje podkanclerja Blücherja, da sta saarsko vprašanje in ratifikacija pogodbe o evropski obrambni skupnosti dve stvari, ki jih je treba ločiti drugo od druge. To mnenje je bilo izraženo po izjavi francoskega zunanjega ministra Bidaulta, da je Posarje povezano z evropsko obrambno skupnostjo.

Mutesa II., strmoglavljeni kralj Bugande

tanske vlade v Bugandi. V knjigi bo do pojasnjene okoliščine, ki so privedle britansko vlado do tega, da je strmoglavila kralja Bugande.

ZSSR

Sovjetski časniki o zasedanju atlantskega pakta

Ljudski skupščini Srbije in Črne gore sta izvolili svoji predsedstvi in svoja Izvršna sveta

Beograd, 16. dec. Na skupni seji republiške Ljudske skupščine je bil danes Petar Stambolić izvoljen za predsednika skupščine, za podpredsednika pa Dušan Petrović-Sane, tajnika pa Selmo Hašimbegović. Skupščina je izvolila tudi Izvršni svet. Njegov predsednik je Jovan Veselinov.

Današnje skupno sejo je do izvolitve njegovega predsedstva vodil predsednik prejšnje skupščine Isa Jovanović. Še pred prehodom na dnevni red je skupščina sprejela predlog Miloša Minića, da izvoli mesto dveh le enega podpredsednika skupščine.

Ko so določili postopek za volitev predsedstva, je bil Petar Stambolić izvoljen na predlog Djoke Pajkovića soglasno in z burnim aplavzom. Petar Stambolić se je zahvalil za izvolitev in je obeležil naloge nove skupščine.

Novi Izvršni svet je predlagalo 25 ljudskih poslancev. Predsednik Jovan Veselinov je bil izvoljen posebej. Za člane so bili prav tako soglasno izvoljeni Spasenija Babović, Voja Leković, Slobodan Penezić, Mehmed Hodža, Dragoslav Mutaković, Milka Milčić, Branislav Stojanović, Srbo-ljub Josipović, Geza Tikvički, Isa Jovanović, Boško Krstić, Vojin Bajović, Milan Popović, Djoka Pajković, Mihailo Svabić in Radovan Grković.

Na predlog Sota Pale je nazadnje skupščina izvolila še komisijo, ki bo pripravila njen poslovnik.

Titograd, 16. dec. (Tanjug). — Danes popoldne se je sestala Ljudska skupščina Črne gore. Do izvolitve novega predsedstva ji je predsedoval Nikola Kovačević. Blažo Jovanović je obiščno poročal o delu dosedanjega Izvršnega sveta na gospodarskem in kulturnem področju. Obeležil je prizadevanje črnogorskih delovnih ljudi, kakor tudi bratsko pomoč iz razvitejših ljudskih republik za napredek Črne gore. Njegovo poročilo je bilo soglasno sprejeto. V imenu 20 poslancev je Filip Bajković predložil novo skupščinsko predsedstvo: Blažo Jovanović za predsednika, Andrijo Mugošo za podpredsednika in Radovana Lekića za tajnika. Izvoljeni so bili z aplavzom in velikim aplavzom. Zatem je bil na osnovi predloga večje skupine poslancev izvoljen tudi novi Izvršni svet. Za predsednika je bil soglasno izvoljen Filip Bajković in prav tako za njegove člane: Vojo Biljanović, Komnen Cerović, Radomir Komatina, Velizar Škerović, Vuko Radović, Periša Vujošević, Gojko Garčević in Mato Petrović.

PRVA SEJA REPUBLISKEGA ZBORA HRVATSKE

Zagreb, 16. dec. Poleg zbora proizvajalcev se je danes prvič sestala tudi republiški zbor Sabora Hrvatske. Pod predsedstvom Hinka Krizmana je izvolil tričasne tajnike in verifikacijski odbor, kateremu so poslanci izročili svoj potrdila o izvolitvi.

Donavska komisija za l'uci danes svoje IX. zasedanje

Galac, 16. dec. (Tanjug). V okviru zasedanja Donavske komisije je danes v glavnem poslovala delovna skupina za finančna vprašanja. Razpravljali so o proračunu komisije za prihodnje leto ter o plačah njenih namestencev. Proračun se je v primeri z letošnjim nekoliko zvišal. Deloma je to v zvezi s sklepom o prenehanju komisije v Budimpešti. Za načrt proračuna so se izrazili zastopniki vseh delegacij. Predložen bo plenumu komisije.

Kaže, da se bo jutri sedanje zasedanje Donavske komisije zaključilo prav z odobritvijo proračuna, z imenovanjem direktorja, njegovih pomočnikov in načelnikov posameznih sekcij. Dogovorili se bodo v glavnih točkah tudi še o dnevnem redu prihodnjega zasedanja.

PO DULLESOVI PARIŠKI GROZNJI

Eisenhower pritrujuje svojemu tajniku

Če evropske obrambne skupnosti ne bo, »ne bo nikogar«, ki bi jo prevzel

Washington, 16. dec. (R). Ameriški tisk danes se nadalje zagovarja Dullesa, češ da ni mogel mimo zakona, ki ga je sprejel ameriški kongres in po katerem je evropska obrambna skupnost pogoj za razdelitev polovice ameriške pomoči, ki naj bi jo v prihodnjem letu prejele zahodne evropske države v svoje obrambne namene. To je potrdil tudi predsednik Eisenhower na svojem nocojšnjem sestanku z novinarji.

Eisenhower se je začudil, da je bila Dullesova izjava sprejeta s tolikšnim občutkom nepriznanosti in brezobzirnosti. Če evropska obrambna skupnost do prihodnjega leta ne bo oživljena, je dejal, bodo morale ZDA dejansko na novo organizirati svojo evropsko politiko. Ameriška pomoč za Evropo bi morala priti v njene roke, da jo razdeli med posamezne zahodnoevropske države. Če evropske obrambne skupnosti ne bo, ne bo prvega premajnika te pomoči. V ostalem je imel Dulles namen opozoriti na pomen evropske obrambne skupnosti za popolni obrambni sistem zahodne Evrope.

Odpor proti »prijateljski« intervenciji

Pariz, 16. dec. (R). Francoska javnost se še zmeraj ni pomirila spričo Dullesove izjave o spremembi ameriške zunanje politike za primer, da ne bo prišlo do

ustvaritve evropske obrambne skupnosti, čeprav ameriški tisk in danes tudi predsednik Eisenhower zatrujeta, da je John Foster Dulles govoril povsem v skladu z ameriško politiko, ki je bila že sankcionirana v ameriškem kongresu. Očitno v odgovor na Dullesove groznje je danes zunanje-politični odbor francoske zbornice objavil resolucijo, v kateri pravi, da Francija niti svojim prijateljem kakor tudi nikomur drugemu ne bo dovolila, da bi s kakršnokoli intervencijo vplival na stališče, ki ga naj zavzame do evropske obrambne skupnosti. Francoski parlament sprošuje to vprašanje in bo kakor doslej nadaljeval svojo politiko v skladu z obrambo francoskih interesov.

Anglija pa naj prevzame riziko

London, 16. dec. (R). Za jutri je v spodnji zbornici napovedana zunanje-politična debata. Kaže, da bosta na seji govorila ministrski predsednik Churchill, ki se bo bavil predvsem z rezultati konference na Bermudih, in Anthony Eden, ki bo poročal o zasedanju atlantskega sveta ter bo nujno zavzel tudi stališče do zadnjih izjav Fosterja Dullesa. V parlamentarnih krogih z velikim zanimanjem pričakujejo v tej zvezi Edenove izjave o sodelovanju Velike Britanije z evropsko obrambno skupnostjo, ki ga terjajo Fran-

KREMLJU NE ZAUPAJO

Zato terjajo evropsko obrambno skupnost in atomsko oborožitev atlantske vojske

Pariz, 16. dec. (R). Danes se je zaključilo zasedanje atlantskega sveta. Popoldne so imeli na kanadsko pobudo tajni sestanki, na katerem je bilo sklenjeno, da bodo zunanji ministri treh zahodnih sil zastopali na bližnji berlinski konferenci z SZ tudi interese ostalih 11 članic atlantskega pakta.

Na dopoldanski seji so pripravili službeno poročilo o zasedanju, v katerem so podčrtali nezaupanje do Kremlja in oborožitev držav atlantskega pakta z najnovejšim atomskim orožjem. Naglasili so še potrebo oborožitve Nemčije in vključitve njene vojske s pomočjo evropske obrambne skupnosti v obrambni sistem zahodne Evrope.

Nocoj je francoski zunanji minister Bidault novinarjem izjavil, da je bilo zasedanje atlantskega sveta pomembno kot vmesni člen med konferencama na Bermudih in v Berlinu. Pri razpravi o vseh perečih vprašanjih, je dejal, je prišla do izraza enotnost atlantskega pakta, ki bo trdna podlaga tudi za pogajanja z SZ. V zvezi z razpravo o obrambi zahodne Evrope, je Bidault dejal, da je naloga atlantskega pakta trdna povezava obeh kontinentov: ameriškega in evropskega.

Nocoj je bilo objavljeno službeno poročilo, ki pravi, da so v atlantskem svetu proučili mednarodni položaj in si izmenjali misli o skupnih vprašanjih, posebno v zvezi s politiko SZ. Stvar sovjetske vlade je, pravi poročilo, da izpriča iskrenost svoje težnje po sporazumu o spornih zadevah, spričo katerih vlada razdor po svetu. Atlantski svet je prišel do zaključka, da se skrajni cilji SZ niso spremenili Eden izmed njih je razsulo atlantskega pakta. V skladu z atlantsko politiko, pravi poročilo, ki terja miroljubno rešitev spornih vprašanj, se atlantski svet strinja s pobudo zahodnih vlad za berlinsko konferenco z SZ. Enako odobrava Eisenhowerjeve predloge za čim večjo uporabo atomske energije v miroljubne namene in čim tesnejše sodelovanje glavnih prizadetih držav za ureditev atomskega oboroževanja.

Glavni namen atlantskega pakta, pravi poročilo, sta mir in varnost, ki sta z njima v skladu tudi stalno naraščanje in krepitev moči ter enotnosti atlantskega pakta. Zahodnemu svetu še nadalje grozi nevarnost in zato morajo biti države atlantskega pakta pripravljene na dogodke, ki utegnejo nastopiti tudi šele po daljši dobi. Zato bodo morale še dolga leta skrbeti, da se bodo ohranili in v skladu z novo tehniko izpopolnjevali njihovi vojaški efekti. V ta okvir spada tudi evropska obrambna skupnost ob sodelovanju nemških kontingentov, ker bo le še bolj okrepila obrambno moč atlantskega pakta.

Ob zaključku pravi poročilo, da so bile to leto izpolnjene vse naloge atlantskega pakta, 100% v vojski, v veliki meri pa tudi v področju letalstva in mornarice.

Atlantski svet je sprejel priporočila, ki so bila na osnovi izkušnje iz tekočega leta dana za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti atlantskih oboroženih sil v prihodnjih letih. Se prav posebej bo treba poskrbeti za opremo teh sil z najmodernejšim orožjem.

V Rimu si malo obetajo

Rim, 16. dec. (Tanjug). Nocojšnji rimski listi si ne obetajo mnogo od zadnje Pelline diplomatske akcije ob priliki zasedanja atlantskega sveta v Parizu. Ultimatum, ki ga je Dulles stavil Franciji v zvezi z ratifikacijo o evropski obrambni skupnosti, tolmačijo kot indirektno opozorilo tudi na račun Italije. »Memento sera« celo pravi, da bi ameriški zunanji minister namesto nasproti članom atlantskega pakta »pokazal tako odločnost in drastičnost raje nasproti drugim kakor n. pr. nasproti Jugoslaviji«. Pella je po mnenju lista vsem trem zahodnim zunanji ministrom izjavil, da ni mnenja, da bi morala sedaj Italija napraviti nadaljnji korak za rešitev tržaškega vprašanja, marveč da pričakuje od zahodnih sil, da izpolnijo svoje predloge, ki jih je rimska vlada že sprejela.

Tisk pa odklanja tudi direktna pogajanja z Jugoslavijo, češ da bi se v takem primeru Pella odreknil izpolnitvi oktobrskega sklepa in tudi predloga iz prve polovice novembra.

GROTEWOHL V KREMLJU

Moskva, 16. dec. Tass poroča: predsednik vzhodnonemške vlade Oton GROTEWOHL je bil danes pri Malenkovu. Prisotni so bili še Molotov, Hruščev in Semjonov.

Berija pred sodiščem

Moskva, 16. dec. (AFP). Ves sovjetski tisk objavlja obtožnico proti bivšemu notranjemu ministru Lavrentiju Beriji. Berija je obtožen »krijspostavitelj nad vlado. Listi še poročajo, da se bo sodna razprava proti njemu v kratkem pričela.

Pri preiskavi je bilo dognano, poroča agencija Tass, da je Berija zlorabil svoje funkcije in »ustvaril organizacijo izdajalcev, sovražnikov sovjetske države, ki so hoteli izkoristiti organe notranjega ministrstva tako v centralni upravi kakor drugod proti

obtožnica bivšega ministra državne kontrole Merkulova, bivšega gruzijskega notranjega ministra Vasilija Dekanozova, bivšega pomočnika notranjega ministra Kambulova, bivšega načelnika oddelka v notranjem ministrtvu Sergeja Goglidza in bivšega ukrajinskega notranjega ministra Mešika in bivšega načelnika preiskovalnega oddelka v notranjem ministrtvu Vlodzimirskega.

Koncert simfoničnega orkestra Doma JLA iz Beograda

Na svoji turneji po Sloveniji (Ljubljana, Maribor, Ptuj) je simfonični orkester Doma JLA iz Beograda sinoči nastopil v Ljubljani. Ljubljanska koncertna publika ni pokazala zanimanja za ta koncert. Dvorana bi bila prazna, da je ni vendar domala napolnilo vojaštvo ljubljanske garnizije. Razlog za tako slab odziv civilnega občinstva je verjetno ta, da si morajo ljudje zaradi pogostih koncertov izbirati, kam naj pojdejo in kam ne; spričo tega tvega vsak nov, neuveden izvajalec, če ne prihaja ravno iz mednarodnega sveta, pičel obisk; to pot so si ljudje najbrž mislili, da prihaja amaterski orkester in si zato niso dosti obetali od njega.

Vendar pa orkester Doma JLA ni amaterski orkester — čeprav bi bil tudi tak lahko dober — temveč je sestavljen, vsaj v glavnem, iz profesionalnih godbenikov. Njegov glavni namen, zaradi katerega ga Dom JLA vzdržuje, je neovomno ta, da prireja simfonične koncerte med enotami naše ljudske armade, jim posreduje nekaj koncertnega življenja in pridobiva glasbi med vojniki novih prijateljev. Po tem, kako služi tej svoji lepi nalogi, je treba ta orkester pač prvenstveno tudi presojati.

Sporod za to njegovo turnejo je kakovosten in učinkovit: Stanislava Biničkega »uvertura k Vojnovičevi drami »Ekvinočio«, Bruchov Violinski koncert in Dvořakova Peta simfonijska Orkester vodi dirigent Franc Klímar.

Solist v Bruchu je bil beograjski violinist Branko Pajević, pri nas doslej neznan violinist, tehnično (1. in 3. stavek) in izrazno (2. stavek) še ne obvlada suvereno tega koncerta. Ima pa lep koncerten nastop, dosti trdnega tehničnega znanja in topline. S temi odlikami je dostojno rešil svojo nalogo. Neka prav občutna improvizacijska poteza v njegovem podajanju se bo morala še umakniti sposobnosti zavestnega stilnega oblikovanja.

Orkester sam ima spričo svoje dobro izpopolnjene zasedbe (godbala) in nekaj prvostopskih instrumentov (pihala) kleno, barvito zvočnost, toda glavna mesta mu zvenijo bolje, bolj intenzivno kot tih. Sploh mu glasnejša mesta prerada in prenapogo uidejo v neomejen fortissimo. Zdi se pa, da je to v zvezi z vojaškim značajem tega orkestra, kakaj pri pevskem zboru CDJA, vsaj ko je pel zadnjikrat pri nas, smo opazili nekaj podobnega.

Program je bil v tehnični izvedbi izpirljen in je orkestru sedel. Uvodna glasba Biničkega je bila podana s primerno izrazitostjo. Izvedba Dvořakove simfonije ni pomenila interpretacijsko močne poustvaritve, je pa čudovite melodije same na sebi dobro eksponirala in jih pustila učinkoviti.

Rafael Ajlec

PARTIZANSKO CESTO

Braslovče—Dobrovlje—Nazarje bodo začeli graditi

O nameravani gradnji te ceste smo sicer že pisali. Danes pa lahko povemo, da jo bodo v kratkem začeli graditi. Načrt trase za Partizansko cesto je izdelal Zavod za projektiranje vodnih in nizkih gradenj v Ljubljani. Cesta naj bi peljala prek visokega in obsežnega gorskega masiva, ki se vleče od Braslovč ob desnem bregu Savinje, prav tja do Mozirja in Nazarij. Ta masiv je še skoraj neizkoriščen obdarjen pa je s temnimi gozdovi, pašniki, malimi in srednjimi kmetijami po pobočju. Približno 300 kmečkih ljudi se bori tu za svoj obstanek. Z ozkimi stezami in neprehodnimi kolovozji imajo sicer težavno zvezo z dolino in kulturnimi središči.

Dobroveljski hribi bodo privabili tudi smučarje in druge turiste

Da bi omogočil tem ljudem boljši dohod v dolino, se je v Braslovčah zbral odbor in začel pripravljati gradnjo ceste, ki bo povezala gorske vasi z vso Savinjsko dolino. Zaradi kraških vrtač in strmega pobočja je bilo trasiranje zelo težavno. Zate bo imela cesta že v drugi etapi več serpentin s 6-stopinjskim vzponom. Trasa poteka mimo kmetij Završnika, Ramšaka, Rovtnika in Jezernika in se nato bliža dolini Drete.

Načrti so gotovi in v kratkem, morda že v nekaj dneh, bodo zapele prve rovnicne in lopate v bližini Braslovč. Toda Dobroveljčani, neustrašeni borci iz NOB

— zato so cesti dali to ime — imajo pridne roke in se ne boje napornega dela. Kolikor jim narava ne bo sama pomagala — gradbeni material je pri roki — imajo za seboj dobre zaveznike, delovne kolektive industrijskih in gospodarskih podjetij v Polzeli, Preboldu, Zalcu in celo v Storah, ki so jim že pomagali z denarjem. Dali jim bodo celo stroje, orodje in gradbene inštruktorje. Tudi okraj Celje-okolica podpira to gradnjo. Za začetek imajo toliko sredstev, da lahko začno delati. bogate zaklade lesa, izboljšali bodo zaostalo kmetijstvo, zlasti živinorejo. Dobroveljski vrhovi s prijazno planoto pri sv. Urbanu bodo privabili še turiste in smučarje in tako bo Savinjska dolina tudi v tem goratem delu odprla pot v lepšo bodočnost. Podjetnim Dobroveljčanom želi mo mnogo uspeha, vsem drugim pa: pomagajtel

K.

Z nemško filmsko kamero gledana Jugoslavija

Hannover, decembra. Občinstvo v Hannoveru je toplo pozdravilo premiero prvega jugoslovansko-nemškega filma »Vrnili se bomo« (ali »Dalmatinska svatba«). Nemci cenijo narodne plesne in hrepene po razkošnih barvah južnega Jadrana, in prav ta dva elementa sta v bistvu glavna nosilca filma. Tako režiser Geza von Bolvary kakor tudi komponist Bojan Adamič sta se zelo trudila, da sta korčulansko moreško, dalmatinski poskok in makedonsko borbo s handžarji za mlado nevesto stilizirala in jih tako približala zahodnoevropskemu občinstvu. Po vsej priliki bi folkloristi tu in tam lahko

dali svoje pripombe, toda prizori puščajo dober vtis na gledalce nekoliko zaradi izvirne lepote narodnih plesov, nekoliko pa zaradi eksotike, ki jo imajo za zahodni svet. Film je nedvomno neke vrste turistična reklama za Jugoslavijo, manjka pa mu tiste

Producenti (nemški podjetji Hansa-film in Allians-film ter ljubljanski Triglav-film) so vložili 1.400.000 nemških mark. Občinstvo mora ta denar vsaj povrniti. Reklama je dobro organizirana. Premiere se vrste v vseh večjih mestih severne Nemčije (Hamburg, Kiel, Osnabrück) s sodelovanjem režiserja, komponista, igralcev in manjšega števila zborov in narodnih nošah. Predvajanje filma v mestih, ki so znana po strožjem kriteriju (Düsseldorf, München), je določeno za pozneje. Vprašanje je, ali bo film uspel, čeprav ga je filmska javnost pozdravila kot prispevek k jugoslovansko-nemškemu sodelovanju na kulturnem področju.

Cloveku, ki zapuša reprezentančno dvorano novega gledališča v Hannoveru in sliši ugodne komentarje občinstva o naših zares lepih narodnih plesih in kostumih, se nujno vsiljuje vprašanje, kako in na kakšnih temeljih organizirati skupno produkcijo z inozemstvom. Koncesije tujemu proizvajalcu so nujne, toda katere in do kakšne meje? To je zares že stara tema, ki jo, po mojem mišljenju, vsiljuje tudi premiera prvega jugoslovansko-nemškega filma »Vrnili se bomo«.

Rade Vujović

Vicki Henderson, črna lepota in znana plesalka v filmu »Dalmatinska svatba«

ga, kar umetniškemu filmu prinaša priznanje.

Vsa tako imenovana drama tega filma ne prehaja okvira tistih nemških filmov, ki so zoprti celo njihovim ustvarjalcem in velikemu delu občinstva in jih v umetniškem svetu nekako sarkastično imenujejo »poljubi na traku«. V številnih sestojih drama iz treh ljubavnih parov in 25 poljubov. Toda nesreča ni v tem, kajti konec koncev so ljubavni motivi bili in bodo tema največjih filmov. »Velika tragedija nemškega filma«, mi je pojasnjeval Bolvary svoje režiserske muke (poudarjajoč pri tem, da mu je uspelo tistih 25 poljubov v filmu razporediti tako, da občinstvo nikoli ni brez njih), »pa je to, da podjetja za razdeljevanje filmov točno naročajo temo in s tem tudi obdelavo filma. Jaz ne bi vpletal ameriškega jazza in zamorskega plesa, toda zahteva producenta je bila, da to mora biti, ker občinstvo tako boče...«

NAMESTO KRITIKE To je moj sin

Ta film nas upoznavna z dva komika Dean Martinom in Jerry Lewisom, katera sta v Ameriki dobro poznata, nam pa jih je predložilo v gledanje podjetje iz Zagreba s slovensko obdelavo V. Firma. Film je športski in kot taki zabavnega značaja. Ali vzkliko filma nazalost mnogo fali, da bi nas on mogel uspešno zabavati, pa četudi mi gledamo na njega z najbolj dobrohotnejšimi napačnimi, vliko moramo pridet do zaključka, da je vsekako to V. Firma hotel nadoknaditi in nam prožiti nekatero drugo zabavo, katera je napravljena od slovenskega jezika. Nazalost pa ta praksa pri nas ne mora več paliti, ker smo se jo mi že preveč nazajrekovali iz drugih slabih filmov, katere dobimo iz Zagreba (kod na primer Kralj kugašev). Pripoznavamo, da ameriški tekst in slovenska obdelava v »To je moj sin« uspevata slajno ko-producirati oziroma konkurirati, ali to nas ne mora praliliti, da še nadalje podnašamo način, na kateri se nam servirajo raznovrstni brezvredni filmi, ker po takem slovenskem obdelovanju nam oni izgledajo samo še pomalo bolj blešavi.

Mi si radi temu odločno umišljujemo, da bodo tisti, kateri so odgovorni, v sledeče opustili taka mimošla prizadevanja s slovenskim jezikom. ki

»Skrivnost jezera obsojencev«

Spomin na Leslieja Howarda

Ob filmu »Skrivnostni profesor«

Film velikega gledališkega in filmskega umetnika Leslieja Howarda »Skrivnostni profesor« je značilno delo, ne morda po veliki umetniški vrednosti, temveč po svojih protinastopičnih težnjah, po svojem pomenu, ki ga je imel film v času, ko je nastal. Delo, ki ga je Howard režiral in igral v njem glavno vlogo, je nastalo leta 1942, v času, ko so fašistične vojske preplavile Evropo, zasluževale in uničevale narode, ko se je svet postavil v bran proti sili, ki ni trpela svobodnega duha, svobodne misli. Howard je bil umetnik, intelektualec velikega duha, ki ni mogel mirno prenašati sile, ki je uničevala kulturne pridobitve, zato je pred svetom osmešil in obsodil fašizem in preokoval uničenje te blazne pošasti, ki je povzročila toliko bede in trpljenja. Sam je postal žrtev sile, ki jo je obsodil; nacisti so sestrelili letalo, v katerem se je vračal iz Lizbone v Ameriko.

Danes je vrednost »Skrivnostnega profesora« manjša kot pred leti. Propagandistični ton v tej mnogokrat naivno skonstruirani zgodbi o raztresenem profesorju je medel; Howardovo razkritje fašizma je prepovršno, da bi nas z duhovito ironijo, z bedastimi gestapovci, s profesorjem, ki jih vleče za nos in mistično izgine v

tobačnem dimu, še danes prepričal Prevzel pa nas je Leslie Howard, velik igralec z izredno sugestivno močjo, napredni umetnik, ki je v tistih težkih dneh obsodil fašizem in postal tudi njegova žrtev. o-m

»Skrivnostni profesor«

»Komika tega stoletja«

Pod senzacionalnim naslovom »Znanje dveh komikov tega stoletja« prinaša zagrebški »Filmski vjesnik« v svoji zadnji številki reportažo o srečanju hollywoodskega komika Dannyja Kayeja — našega znanca iz filma »Skrivnostno življenje Walterja Mittyja« — z Georgom Bernardom Shawom. Iz reportaže ki nam v solidnem magazinskem stilu posreduje ajun mali razgovor ter oba dosledno imenuje »komika tega stoletja«, pa žal ni mogoče razbrati, kdo od njih je večji komik. Brez komentarja!

Našim ugankarjem

Danes objavljamo že drugo nagradno sliko. Natančno si jo ogledite in napišite odgovor! Ni pa trela, da bi nam pošiljali vsak odgovor sprotil. Za nas in za Vas bo laže, če nam boste poslali skupaj vse štiri odgovore z vsemi štirimi kuponi potem, ko bo objavljena zadnja, to je četrta nagradna slika našega tekočega ugankarskega razpisa. Zato si skrbno izrežite kupone in jih hranite do zadnje ugankel Čaka vas dvajset denarnih nagrad! Kdor je prezrl naš razpis, naj si ogleda naš Filmski obzornik prejšnjega četrta!

Jure Furlan (Krištof) in Janez Čuk (Sandi) v »Vesni«

Veliko pričakovanje

Pred premiero slovenskega filma »Vesna«

Obdobje od prvih poizkusnih snemanj, ko so se pred filmsko kamero zvrstile številne kandidatnje za vlogo Vesne, pa do danes, ko je pred nami premiera »Vesne«, je pomenilo za marsikatero študenta (-ko), sred-

nješolca (-ko), pa tudi za starejše igralce čas prijetnih doživljetij — včasih seveda tudi neprijetnih — a istočasno tudi čas nestrpnega pričakovanja. Zelje, da bi videli same sebe v filmu, so ostale neizpolnjene. »Neumisljeni« režiser jim ne bo izpolnil te edine želje vse do slavnostne premiere, ki bo dne 22. decembra v kinu Union, ko bodo skupno z ostalimi mladimi gledalci — v glavnem srednješolci — prvič videli samega sebe.

Kdo so ti mladi igralci? V glavnem so študentje. V vlogi prikupne Vesne bomo videli Metko Gabričičevo — študentko gradbene fakultete, ki je zadržala med filmske »zvezde« povsem slučajno. To velja tudi za ostale tri glavne igralce — Franeka Trefalta, Janeza Čuka in Jureta Furlana — o katerih bi vam lahko — seveda, če bi nam vse zaupali — napisali prijetne zgodbe. Toda to kdaj pozneje. Raje omenimo še ostale igralce. Teh je mnogo. Od mladih moramo omeniti predvsem še Olgo Bedjančevico, ki je izdelala enega najuspešnejših likov — Hiperbolo.

Med starejšimi igralci pa so v glavnem sama znana imena, kot so Stane Sever, Metka Bučarjeva, Elvira Kraljeva, Pavle Kovič, Slavka Glavinova, Mila Kačičeva in pa naš stari znanec Frane Milčinski-Ježek. Kakor vidimo, igrajo v tem filmu glavne vloge sami mladi ljudje. Zakaj? Zato, ker je to film iz življenja maturantov.

Film je režiral češki rojak in emigrant František Čap, ki si je izbral — razen snemalca Pavla Grupa — svoje sodelavce med slovenskimi filmskimi delavci, in sicer Metoda Badjuro, Vikija Pogačarja in Zoreta Tušanja kot snemalca, Mirka Lipužiča kot glavnega scenografa in Bojana Adamiča kot komponista.

Scenarij, ki ga je napisal znani slovenski književnik Matej Bor, je predelal režiser František Čap.

Cenzura filmov v Nemčiji

Po prepovedi filma »Do zadnjega trenutka«, v katerem je prikazano Hitlerjevo življenje, poudarjajo v pravosodnem ministertvu, da bi zakon o cenzuri filmov zahteval spremembo ustave.

Po nekaterih informacijah namerava zahodnonemška vlada v kratkem predložiti Bundestagu načrt zakona, ki bi dovoljeval prepoved predvajanja filmov izrazito politične vsebine, posebno tistih, v katerih se poveljuje nacizem.

Minister za notranje zadeve je prejšnji mesec prepovedal predvajanje filma »Do zadnjega trenutka« z opombo, da film ni v skladu z notranjo ureditvijo in idejo zblizevanja narodov.

ohranjene fotografije, sklepi, poslopje, spomini preživelih — neznatno malo v primeri s tem, kar bi nam ohranila filmska kamera in magnetofonski trak.

Filmska ilustracija, garnirana z liki preživelih udeležencev in ohranjenimi dokumenti, bi tudi tu bila linija najmanjšega odpora, toda tvorci filma so jo opustili. Nasprotno, krenili so po najtežji poti in prišli do najboljših rezultatov, s kamero in besedo so šli preko obstoječih fotografij, poslušajoč se jih kot edinega dokumentarnega materiala, in ustvarili smiselno kompozicijo, ki se ni izneverila zgodovinskim dogodkom.

S. K.

Nagradna slika II: Kdo je ta igralka in od kod jo poznate?

Še ena skrivnost...

Ni skrivnost dejstvo, da že dalj časa gledamo v naših kinodvoranah plažo, ki nima z umetnostjo nobene zveze, pač pa je trdno povezana s trgovino, z velikimi komercialnimi uspehi. To blago prihaja k nam že v serijah in prisiljeni smo, gledati kilometre in kilometre filmskega traku, projiciranega na platno, da dobimo včasih za nameček še nekomercialno blago — umetnino. Polno je skrivnosti, največ pa v tej plaži, kamor spada tudi »Jezero obsojencev«.

Kaj novega res ne bi našli v zgodbi o pobežlih kaznjencih, osamelih ženah, ponaštvu, poštenosti in nepoštenosti. Vse je preračunano na uspeh — trgovski seveda — solidna režija, dobra igra glavnih igralcev, uspešni posnetki itd. Vse je tako dobro izpeljano, da ta resnična zgodba iz leta 1971 gledalca razburi, prepriča in zadovolji. Kaj hočemo še več? Malo pokažnja, malo ljubezni, srečen konec in poleg tega še resničen dogodek! o-m

Iz filmskega sveta

FILM SLAVKA VORKAPICA NA SPOREDU PARIŠKE KINOTEKE

Na sporedu pariške kinoteke, posvečenemu remek delom nemega filma, je med drugimi tudi film jugoslovanskega režiserja Slavka Vorkapice »Hollywood ekstra«.

Vorkapičev film je torej uvrščen med najpomembnejše filma slovitoga avantgardističnega gibanja.

MICHELLE MORGAN IN GERARD PHILPE PRVIČ SKUPAJ V FILMU

Slavna filmska zvezdnika Michelle Morgan in Gerard Philippe igra prvič skupaj v filmu »Gordis«, ki ga zdaj predvajajo v Parizu. Michelle Morgan igra mlado Francozinko, kako se v Mehiki sreča z zdravnikom, ki se je vdal pijači, da bi pozabil življenjske tegobe in deželi epidemije, bede in primitivnosti, in ga vrne na pravo pot. Pravijo, da je to doslej najboljša vloga Michelle Morganove.

CHARLIE CHAPLIN JE PRODAL SVOJ STUDIO V HOLLYWOODU

V Hollywoodu krožijo glasovi, da nameravata Charlie Chaplin in Greta Garbo neke v Evropi snemati film »Blazna ženska iz Chaillota«. Zdjaj pa se je zvedelo, da je Charlie Chaplin preklnil tudi zadnje vez s Hollywoodom. Prodal je celo svoj studio, v katerem je 30 let delal. Chaplin je

Sacha Guitry konkurira Hollywoodu

Sačo Guitryja, že ostarelega, toda še vedno živahnega in energičnega, ekscentrično obledenega, sem srečal v Versaillesu. Je eden najbolj tipičnih predstavnikov komercialne, malce izumetničene, sicer efektne, vsekakor pa kratkotrajne filmske obrti (ne prav v pozitivnem smislu te besede). Sačo Guitry je pred nedavnim posnel svoje grandiozno delo »Če bi Versailles pripovedoval«.

Sačo Guitryjeva režija tega filma ni nič posebno zanimivega. Ta ogromni direndaj, ta biesteč zabavni filmski proizvod je zanimiv zaradi nekaj popolnoma drugega: Sačo Guitry je sklenil z njim kon-

kurirati Hollywoodu. Toda ne Hollywoodu Hustona Wylerja in Dmytryka, pač pa se je Guitry spravlil na nedosegljivega mojstra filmskega kiša Cecilia B. de Millea. Po Milleevo »Največji predstavi na svetu« so je Guitry v svojem filmu lotil še večje in grandioznejše predstave. »Če bi

Sacha Guitry

Versailles pripovedoval« je dejansko kronološki sprehod po zgodovini tega zgodovinske in umetniške pomembnega spomenika Francije Dvominoga bo Guitryjev film, že vnapre zasnovan kot velika gala predstava, da kaj več ko zunanji lesk in plehko zabavo. Toda ta film je prvotna mednarodna superprodukcija Francozov. Z 250 milijoni, vloženim v njegovo realizacijo, je to najbolj dosej najdražji francoski film. Sam za lasulje so dali pet milijonov frankov. Sama oblika Claudette Colbert, ki je tudi sicer dobila astronomske vsote za svojo vlogo, je v letu 600.000 frankov.

V filmu »Če bi Versailles pripovedoval« sodeluje 80 zvezdnikov. A. Petrovič

**NAGRADNI KUPON
17. XII. 1953**

Ljubljana naj bi imela deset občin

Prvi osnutek za razdelitev Ljubljane na občine

Pred dnevi je bila seja odbora MLO, ki ima nalogo pripraviti predlog za razdelitev Ljubljane na občine. Na seji so razpravljali predvsem o kriterijih, ki bi bili odločilni pri ustanavljanju novih občin na področju mesta, kakor tudi o tem, koliko občin bi ustanovili v Ljubljani. Temeljno vprašanje je, ali naj bodo občine samostojne občine, ki bi imele za samostojno življenje trdno gospodarsko osnovo, ali pa samo občine v smislu političnih predstavništev. Po razpravljanju so se na današnji seji sporazumeli, naj bi Ljubljana imela pet samostojnih občin, ki bi delovale tako kot sedanji občini v Polju in Sentvidu. Take samostojne občine naj bi bile še na Ježici,

kamor bi spadale tudi Kleče, Savlje in Tomačevo. Druga občina bi bila na Viču za ves zapadni predel mesta. Na jugu Ljubljane bi nova občina obsegala področje Barja, Rudnika in Lavrice. Poleg vseh teh občin pa naj bi na ožjem mestnem področju obstajale še manjše politično-konzultativne občine. Ena takih občin bi bila za področje Šiške, druga za Bežigrad, tretja bi obsegala Moste, Vodmat in Nove Jarshe, četrta pa Trnovo, Kolesarjevo in Rožno dolino. Ves ostali predel mesta bi spadal pod Center, ki naj bi tvoril samostojno občino ali pa bi bil direktno podrejen Mestnemu ljudskemu odboru. Meja vseh občin bi potekala tako, da bi se-

danje volilne enote ostale skupaj in ne bi bile razbite z mejami novih občin.

Glade na ta sklep o številu novih občin, ki pa seveda še ni dokončen, in o njih značaju, bo Zavod za statistiko MLO zbral vse potrebne podatke za te občine, tako za periferne občine podatke o industriji, obrti, o prebivalstvu in sploh o gospodarskem stanju ter socialni struktu-

ri prebivalstva za ves predel, ki naj bi tvoril bodočo občino. Za občine na ožjem mestnem teritoriju pa bo Zavod za statistiko zbral predvsem podatke o številu prebivalstva.

Končno so sklenili, da naj posamezni sveti prouče predloge posameznih oddelkov MLO o tem, kateri posli naj bi se prenesli z Mestnega ljudskega odbora na nove občine.

Problemi Delavske univerze

Za 1000 dinarjev agitacije na udeleženca — Predavanja naj bodo združena z delom slušateljev

Ljubljana, 16. decembra. Razen Centralne ljudske univerze so to jesen ustanovili v Ljubljani tudi Delavsko univerzo. Člani Mestnega sindikalnega sveta so želeli, da bi ta univerza pripravila in nudila delavcem posebno predavanja, ki naj bi bila pristopnejša in razumljivejša. Tudi program predavanj vsebuje v največji meri le zanimive teme. Za predavanja o predvidenih temah se je odzvalo 17 predavateljev.

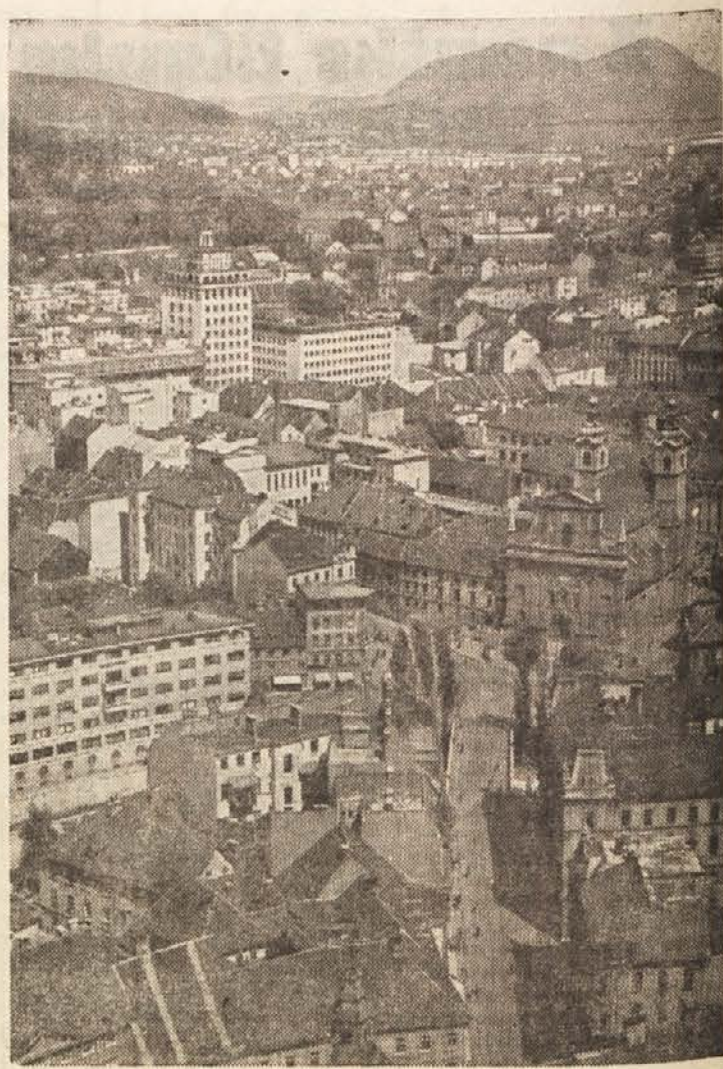
Mnoge sindikalne organizacije pa so po tej zamisli izbrale še poseben program predavanj za svoj kolektiv. Delavska univerza jim je nudila predavatelje. V 20 večjih ljubljanskih kolektivih, kjer so začeli, je bilo že 40 predavanj, katere je poslušalo približno 20.000 delavcev in delavk. To je vsekakor pohvalno, ker je ta oblika izobraževanja delavstva in njihovega usposabljanja za samoupravljanje njihovih podjetij šele v razvoju.

Drugačna usoda pa je doletela predavanja, ki jih je Delavska univerza pripravljala v centru (v dvorani Republiške trgovske zbornice) vsak ponedeljek. Obisk je bil vedno slabši. Na zadnjih predavanjih je prišlo samo približno 20 slušateljev, pretekli ponedeljek, na primer, le 17. Vsi pa so se začudili, ko so člani mestnega sindikalnega sveta v razgovoru povedali, da so za predavanja

dali samo za agitacijo približno po 20.000 dinarjev (vsakokrat po tri dni oglase v vseh republiških dnevnikih, večkratne objave v Radiu in drugo). Da so privabili slušatelje na ta predavanja, so torej za vsakega udeleženca porabili nad 1000 dinarjev!

Na posvetovanju, ki so ga imeli pred dnevi, so ugotovili, da je taka oblika prosvetnega dela neopravičeno razmetavanje denarja.

Da bi predavanja v podjetjih bila bolj obiskana, so predlagali, naj bi vsako predavanje predavatelj utemeljil s podatki, ki so udeležencem najboljše, ki jih najbolj zanimajo. Vsako temo o delavskem samoupravljanju, o gospodarstvu, o notranjem ali zunanepolitičnem položaju naj bi predavatelj utemeljil s primeri iz najbližjega podjetja, ljudskega odbora in podobno.

S katerekoli strani pogledaš Ljubljano, moraš priznati, da je na njej nekaj mičnega

Zemljevid? Ne! Le tako je videti iz zraka Mestni trg proti Stritarjevi ulici

V senci Merkurjeve tehtnice

Marsikatera gospodinja se žudi, zakaj v prodajalnah ne dobi posebnih krošnikov ali kozarcev, kakršne dobiš jo, če kupiš ves servis. Pa se to ali ono razbije, nadomestnega dela pa ne dobiš. Tovarne bi lahko — ob večji iniciativnosti trgovine — izdelovale nekaj rezervnih komadov in tako osrečile naše družine, sebi pa ustvarile večji promet.

Ze večkrat je bilo slišati pripombe o kategorizaciji mesa. Gospodinja plačujejo po isti ceni meso ne oziroma na kvaliteto. Morda bi podjetja določila nekaj mesnih, v katerih bi prodajali res samo prvovrstno meso, ostale prodajalne pa bi prodajale meso druge in event. tretjerazredne kvalitete. Cene bi morale biti seveda kvaliteti primerne.

Kupec zelo moti način prodaje kruha. Ista prodajalca prijetna kruh in denar. Zdal se izliki sanitarno higienijski predpisi o manipulaciji s kruhom. Videti pa je, da so le perspektivni, kajti uveljavili se še niso. Saj mnogokje ne zavijajo kruha in ga gospodinja naložijo kar na krompir, moko solato ali na meso, ko se vračajo s trga.

Ko smo že pri kruhu, se spomnimo še cen v gostinstvu. Naši gostinjski obrtni prodajajo kruh s 50 in še več odstotnim dobičkom. Iz kg kruha zrežejo do 18 koščkov, zemlje pa prodajajo po 6 dinarjev. To je res lahek zaslužek, saj kruha ni treba predelovati, le zrežejo ga. Zemlje pa niti to ne. Petdeset procentov jim pade kar suhih v blagajno. Mislim, da bi bilo edino prav, če bi gostinje prodajale kruh po isti ceni kot pekarnice. To pa bi dale gostinjem nekaj popusta. In končno — ali niso za kruh z

uredbo določeno cene! Zakaj bi ne veljala uredba tudi za gostilne!

Menda je še veljavna uredba o žigosanju meril, v našem primeru kozarcev in steklenic, s katerimi odmerijo v kavarinah ali gostilnah naravno pijačo. Pri nas je v tem čudovita anarhija. Narodni n. pr. v kavarini našo likerja, zadržano ga 110 dinarjev in če se ti zdi le preveč, pobaraš, zakaj je tako drag. Precej nevljudno ti polasnijo, da stane pri njih pač 1 del likerja 110 din, ker imajo pravico na 100% pribitek. Če si še bolj predrzen, boš kozareček izmeril in ugotovil, da sploh ne drži cel del. Delali bi krivico kavarnam, če bi navedli, recimo, samo kavarno Evropo...

Tudi to ne drži, da je samo trgovčije Koloniala prodajalo v nekaterih svojih poslovalnicah Miklavže iz leota za veliki praznik tega cerkve, nega dostojanstvenika. Več trgovin si je oskrbelo rdečo celofan in z njim ogrnilo razstavljeno blago. Tako so simbolizirali Miklavževo hudiče in — hudičevu velik apetit do prometa, brez katerega bi trgovine verjetno vzelo hudiče...

Končno pojdemo še v kino. Za spremembo v Litostroj. Tam imajo vstopnice po dva in tri kovače. Že vnaprej pa opozarjam, da boste do karti za 20 din le težko prišli — če osebno ne poznate blaginčarke ali njene prijateljice Mimi. Blaginčarke prodaja namreč cenejšje karte evrovim znancem v blokih, in trgovin in v bifaju, predno odpre uradno prodajalno v svoji kabini. In če jih že sama ne razpeča takole po strani, ji pomaga še Mimi. Zato radek nasvet: ne hodite po vstopnicah po 20 din k blaginji, obrnite se pravočasno na omenjeni tovarišici! Opazovalec.

Tudi po Tivolskem sprehajališču ni več tako živahno

Ljubljančani so precej zadolženi

Po stanju konec novembra je znašala višina dolga iz potrošniških posojil v Ljubljani 180 milijonov 880.000 din. Pri podružnicah Narodne banke in pri Mestni hranilnici je konec novembra znašal saldo dolga 76.857.000 din, pri podjetjih pa so bili Ljubljančani zadolženi za 104.031.000 din. To pomeni, da je konec novembra na vsakega Ljubljančana odpadlo povprečno 1300 din potrošniškega posojila. Ker pa je do konca novembra izkoristilo možnost kupovanja na kredit dejansko 12.522 prebivalcev Ljubljane (od tega 2547 pri Mestni hranilnici), pomeni, da se je vsak Ljubljančan, ki je dobil potrošniški kredit, zadolžil za skoraj 15.000 din. To pa je še sorazmerno ugodno, saj znaša povprečen potrošniški kredit v Sloveniji okoli 18.000 din.

Vendar pa je bilo zapaziti, da so v tretjem tromesečju Ljubljančani kupovali pri trgovskih podjetjih znatno manj blaga na kredit kot prejšnje mesce. Tako je v tem tromesečju znašala prodaja blaga na kredit pri trgovskih podjetjih Ljubljane skoraj polovico manj kot v prvem tromesečju letošnjega leta. Takrat so Ljubljančani kupili za 99 milijonov 673.000 din blaga na kredit, julija, avgusta in septembra pa samo za 55.500.000 din. Deloma je temu bil vzrok poletni čas, deloma pa prezaobljenost. Vendar pa je oktobra in novembra

prodaja blaga na kredit spet nekoliko porasla. Novembra so Ljubljančani kupili pri ljubljanskih trgovskih podjetjih za 20 milijonov 438.000 din blaga na kredit, kar pa je v zvezi s pometvijo tekstila. Tudi v tretjem tromesečju so namreč Ljubljančani največ kupovali na kredit tekstilnega blaga (za dobrih 45 milijonov). V drugi vrsti so kupovali na kredit usnjene izdelke, nato pa kovinske, lesne in ostale predmete.

Odstotek plačanega blaga je januarja letos znašal 27,4%, avgusta 211% in septembra 114%. To kaže, da so Ljubljančani proti koncu leta v večji meri plačevali stare dolgove. Kljub temu pa je saldo dolga iz potrošniških posojil, ki znaša skoraj 181 milijonov, za Ljubljano le precejšen, zlasti če upoštevamo, da je saldo hranilnih vlog v ljubljanskih denarnih zavodih znašal v jeseni nekaj nad 590 milijonov dinarjev.

Pri »SVOBODI« na Ježici

»Svoboda« na Ježici je bila ustanovljena lani. Vanjo so se vpisali predvsem delavci in njih mladina in kaj kmalu so že postavili te-le delovne odseke: dramski, godbeni, tamburaški, moški pevski zbor, zbor harmonikarjev in ustanovili so knjižnico.

Dramski odsek, v katerega je takoj stopila dramska skupina delavcev in delavk iz Tovarne nogavic, je kmalu dal Strindbergovo »Otroško tragedijo« z velikim uspehom. — Brž za tem pa je zdrsil navzdol in se lotil spevoigr »Amaconke«, katere režiser Lojze Jakopič je nabiral igralce, igralke, pevce, pevke, muzikante, baletni zbor itd. vseh Ljubljani — skratka, stvar ni bila več stvar ježiške »Svo-

bode« in je, posebno ker je režiser, obljubljal o honorarje, tudi svojo lastno režijo oddal drugim — in delo, ki tako in tako ne spada na deske delavskega odra, je moralno in materialno propadlo, prizadeti pa so se javno prali in iskali krivdo drugod. Seveda se je stvar kmalu izpremenila tako, kot se mora. Zdal študirajo Dickensovega »Cvrčča za pečjo«.

Godbeni odsek je prvič nastopil letos 29. novembra, za prvi maj pa obljubljal samostojen koncert. Pri godbi sodeluje 17 mladincev in pionirjev, streme pa za tem, da ustvarijo godbo 30 godbenikov in se bore za sredstva, s katerimi bi si nabavili potrebne instrumente. Vodji jih tov. Adi Skorjanc.

Tamburaši so imeli že več samostojnih koncertov in so pod vodstvom svojega dirigenta in učitelja Sijakoviča nastopili tudi v Radio Ljubljani in Radio Reka in pri vseh priložnostih. V tamburaškem zboru je 18 mladincev in 22 pionirjev.

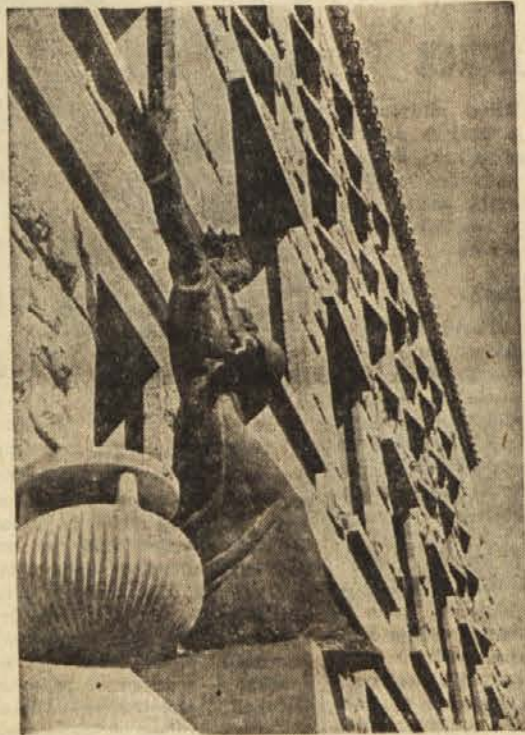
Moški pevski zbor je šele na začetku svojega dela, ker društvo še ni znalo ustvariti potrebnega zanimanja zanj med ljudmi. Doslej je nastopil le pri priložnostih, pevovodja Mirko Rebolj pa upa, da bo kmalu lahko nastopil s samostojnim koncertom in tudi z mešanim pevskim zborom, posebno ko se bo popravila začetna napaka, ko so iz neoprostljive ozkosti odklonili marsikaterega pevca, ki je hotel sodelovati.

Harmonikarji, sami pionirji, so šele začeli, a zanimanje je vsak dan večje in večje, njihov učitelj Vinko Snoj bo imel dovolj dela.

Knjižnica nima dovolj materialnih sredstev, čeprav ima mnogo obiskovalcev. Zaradi tega jo bo društvo vključilo v Mestno knjižnico.

Društvo torej dela. Ni pa še trdno povezano z množičnimi organizacijami, zadrugo, kmeti, čeprav ima skoraj že vso mladino v svoji sredi. Pri delu ga tudi ovira to, da še ni dokončno dograjen oder z instalacijami, nima še vseh potrebnih instrumentov za godbo, nima potrebnega inventarja in knjižnica ne dobi sproti izišlih knjig itd., tare ga izguba pri nepotrebnih uprizaritvi »Amaconk« itd. Vendar pa je sklenilo, da bo vse ovire premagalo s sodelovanjem vseh, ki so v njegovem območju.

Bogastvo človeškega duha

Štranski vhod v Univerzitetno knjižnico je mojster Plečnik svojstveno rešil

Nepoučen človek bi dejal, da se v knjižnicah ničesar ne zgodi in da žive te pusto in dolgočasno življenje. Toda že kratak obisk te prepriča prav o nasprotnem.

KAKO JE S KNJIGAMI? Narodna univerzitetna knjižnica ima sedaj okoli 560.000 zvezkov, pri čemer niso upoštevani rokopisi. Letni prirastek

znaša okoli 20.000 knjig. Precej torej. Toda v knjižnici zveš, da je to malo. Z nabavljanjem novih knjig so težave. Ne z domačimi knjigami, kajti knjižnica dobiva obvezne primerke. Za inozemske literature pa primanjkuje denarja. Z 1.400.000 dinarjev, kolikor znaša letni proračun za nakup knjig, ni mogoče dosti nabaviti, saj stane pri sedanjem tečaju deviz vsaka znanstvena knjiga takoj 2000 din ali pa še več. Deviznih dinarjev pa je Univerzitetna knjižnica dobila malo in še to letos prvič. Drugi način za nabavo inozemske literature je zamenjava. Toda domačih del jezikoslovja, etnografije, zgodovine in podobnih znanosti izide pri nas malo. Za te stvari pa se v tujini prvenstveno zanimajo. Zamenjava je torej skromna.

Narodni univerzitetni knjižnici primanjkuje torej inozemske strokovne literature. Zato si pomagajo z izposojanjem. Danes si je mogoče izposoditi vsako knjigo iz katerekoli knjižnice v naši državi, pa tudi iz bibliotek po svetu. Seveda le tistih držav, ki so članice UNESCO. Naša knjižnica je v dobrih odnosih posebno z dunajsko in pariško nacionalno biblioteko.

TEŽAVE S PROSTORI Kljub temu, da dotok novih knjig ni največji, so v tej knjižnici težave s prostori. Skoraj bi se zdelo, da temu ni tako, saj ima knjižnica novo poslopje, ki je razen tega veliko. Toda filozofska fakulteta univerze zavzema 28 večjih in manjših sob. Knjižnica sama ima le 14 prostorov, ne upoštevaje seveda veliko in časopisno čitalnico. Vse ostalo so skladišča. Univerza sicer namerava zidati novo filozofsko fakulteto. Toda, kdaj bo to?

Sicer pa je problem prostorov tudi v čitalnici. Velika čitalnica ima 176 sedežev. Toda v zimskem času, ko je tudi do 500 obiskovalcev na dan, prostori ne zadoščajo. Zato v prvih jutranjih urah in takoj po kosilu študentje v vrsti čakajo na prostor. Studentje pač po svojih seminarjih imajo dovolj prostora, razen tega so topli prostori knjižnice privlačni. Sicer pa: 160.000 obiskovalcev, ki jih bo letos imela velika čitalnica, pove dovolj.

MED ZAKLADI TUDI FOTOTEKA Zakladi, redke in dragocene rokopisne knjige, prvi slovenski tisk, inkunabule, rokopisi vseh naših pisateljev in pesnikov, vse to je shranjeno v železnih omrah rokopisnega oddelka. Tu pa gostuje tudi fototehnik, zbirka fotografij knjig. V zadnjem času si je knjižnica preskrbela fotokopije vseh del slovenskih protestantskih piscev, ki se sicer nahajajo raztresena po vsej Evropi. Vse knjižnice sveta z veliko ustrežljivostjo pošiljajo mikrofime s posnetki knjig, ki jih pri nas nimamo in ki bi jih radi imeli vsaj v fotografijah. Samo s Sovjeti so težave, to pa že izprejeda leta 1948. 1400 fotografiranih posnetkov obsegajoča zbirka pod naslovom »Slavische Bücherdruck«, je najnovejša pridobitev fototeke. Ta obsega korespondenco, račune in poročila, ki jih je v letih

1560 do 1564 predložil baron Ungnad univerzi v Tübingenu, da bi prikazal delo svoje knjižne ustanove. Ta arhiv vsebuje še mnogo neobdelanega gradiva o prvih slovenskih knjigah in slovenskih protestantskih pisih in je za proučevanje najstarejše slovenske književnosti nad vse dragocen.

KLINIKA ZA KNJIGE Narodna univerzitetna knjižnica ima tudi svojo zdravstveno postajo, ki še ni klinika, temveč bolj ambulanta. Toda zato ni nič manj pomembna.

Knjige so namreč kot vsa fizična telesa podvržene propadanju in raznim boleznim. Toda marsikatera se preveč dragočene, da bi dopustili njih propast. Zato jih zdravijo.

Pri nas sicer še nimamo modernih naprav z rentgenom, ultravioletnimi in infrardečimi žarki, kot jih imajo moderno urejene ustanove po svetu, kjer zdravijo bolne knjige. Toda kljub temu so v Univerzitetni knjižnici rešili že precej knjig in rokopisov, ki so bili ogroženi. Včasih pomagajo celofanaste obloge strani, ki se grhančijo. Toda metode, s katerimi so uspešno rešili nekaj redkih knjig, so privabile v Ljubljano učenice iz vse države. Toda da bi sedanja ambulanta postala kaj več, bi bilo treba sodobnih pripomočkov. In seveda, tudi specializirane strokovnjakov v tujini. S samo dobro voljo, s študijem literature in preprosti pripomočki ni mogoče vsega doseči.

VELIKO DELO BIBLIOGRAFOV

Pred kratkim smo dobili bibliografijo za leto 1951, ki prvič obsega tudi seznam vseh člankov v časopisih in revijah. Bibliografija za leto 1952 je v tisku. Toda bibliografski oddelki opravljajo še drugo veliko delo. Skupaj s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti pripravljajo popolno bibliografijo knjig in člankov od začetka našega pisemstva do 1945. To delo teče že tri leta, trajalo pa bo najmanj še sedem let. Takrat šele bo slovenska bibliografija popolna.

Polemika o stragarskem azbestu ki ga uporabljajo v Tovarni cementa v Anhovem

Ali je bil trud za zgraditev separecije v Stragarih res zaman?

V zvezi z neredom in težavami v Tovarni cementa in salonita v Anhovem smo že v torlkovi številki poročali o slabši kvaliteti salonitnih izdelkov, napravljenih s pretežno uporabo stragarskega azbesta in z nepravilno mešanico azbesta in cementa. Kvaliteta domačega azbesta ni samo problem anhovske tovarne marveč vse naše azbestno cementne industrije. Zato bo tudi naša javnost zanimala polemika, ki se je razvila med strokovnjaki v Srbiji o kvaliteti domačega azbesta in o primernosti velikih investicij v rudniku Stragari.

Ta rudnik so začeli urejati leta 1951 na zahtevo anhovske tovarne, ki si je za predelavo stragarske azbestne rude zgradila lastno polzkusno separecijo v Anhovem. Glede na izkušnje, pridobljene v anhovski polzkusni separeciji in na priporočilo strokovnjakov so v Stragarih s stroški okrog ene milijarde din zgradili veliko separecijo, ki je v glavnem dovršena. Ze prej pa sta bili pri rudniku v Bogoslavcu v Srbiji in v Bosanskem Petrovem selu zgrajeni dve manjši separeciji, ki že obratujeta, medtem ko je bila v Korlačih v Srbiji postavljena manjša separecija že prej. Ti trije obrali lahko oskrbe našo industrijo azbestno cementnih izdelkov z okrog 4000 tonami azbestnih vlaken, in sicer 20% kakovosti 4. razreda in 80% vlaken 5. razreda. Salonitna industrija pa potrebuje tudi okrog 2500 ton azbesta 3. in 4. razreda. Ta kvalitetnejši azbest naj bi dala predvsem nova separecija v Stragarih. Zdaj pa moramo ta azbest uvažati v letni vrednosti 800.000 dolarjev.

Dve nasprotujoči si sodbi o stragarski separeciji

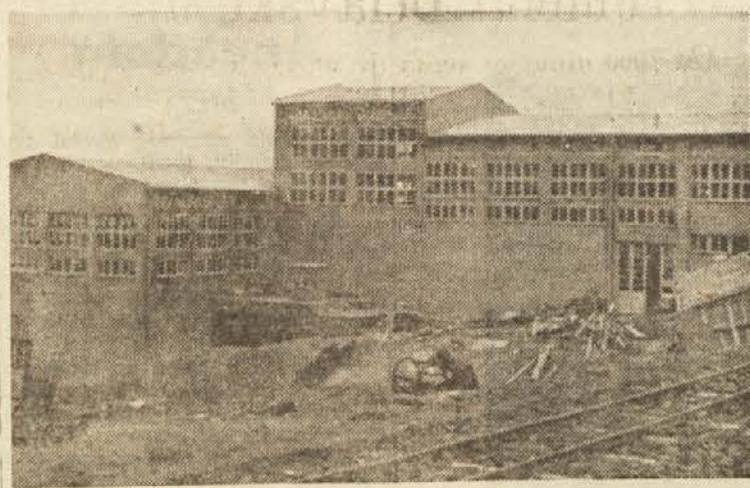
O primernosti investiciji v Stragarih in o možnosti pridobivanja kvalitetnega azbesta je bilo v zadnjem času med strokovnjaki mnogo diskusije, ki je prišla do izraza tudi v dveh člankih, objavljenih v beografski izdaji »Borbe« (10. in 15. t. m.). V prvem članku je inž. Bogdan Djaković izrazil dvom o tem, ali bo v novi separeciji v Stragarih mogoče pridobivati kvalitetni azbest, potreben salonitni industriji, oziroma kam bomo prodali velike količine slabšega azbesta. Po njegovem mnenju se ruda iz Stragorjev razprši posebne strukture ne more separirati na običajni način, češ da bo možno pridobivati le azbest v obliki krpic, za pridobivanje česanih vlaken pa je potreben drugačen način da separiranja, ki ga je treba šele ugotoviti. V tej zvezi postavlja trditve, da način separiranja ni bil dobro proučen. Naslednjem izraza mnenje, da bi bilo treba za pridobivanje boljše azbesta zgraditi novo separecijo v Korlačih, kjer zdaj izdelujejo na leto 1500 ton azbesta pretežno 5. razreda, čeprav se pri sedanjem načinu separiranja vlakna v veliki meri uničijo. Tu bi s pravilnejšim separiranjem lahko pridobili dovolj azbesta 3. in 4. razreda, ki ga zdaj uvažamo.

Na ta članek je odgovoril Zivonj Cvetič, ki pravi, da so domnevi in tuji strokovnjaki potrdili, da kaže izkoriščati velike rezerve azbestne rude v Stragarih. Skli-

cuje se tudi na zadovoljujoče rezultate v Anhovem, kjer so strokovnjaki izjavili, da se azbest, pridobljen v poskusni separeciji lahko uporablja za izdelavo salonita. Na zahtevo anhovske tovarne je bila po dolgotrajni diskusiji sklenjena graditev stragarske separecije kot ključnega objekta. Po njegovem mnenju ni napaka v tem, da je bila sklenjena graditev separecije v Stragarih, marveč je bilo napačno, da smo takoj zgradili napravo velike zmogljivosti, ki nima zagotovljene prodaje, niti doma niti v tujini. Separecija bo imela presežek azbesta 5. razreda in velike količine azbesta 6. in 7. razreda, ki ga je težko prodati. Dala bo salonitni industriji na leto

500 ton dobrega azbesta 3. in 4. razreda in okrog 1000 ton azbesta 5. razreda, ki je primeren za izdelavo salonita. Zato investicije po njegovem mnenju niso zaman, tembolj, ker bodo proizvodni stroški precej nižji, kakor v drugih separecijah. Glede velikih količin slabšega azbesta pa pripominja, da zdaj proučujejo, kako

porabiti ta slabši azbest za proizvodnjo plošč in za izdelavo cestišč. Razen tega je mnenja, da bo stragarska separecija lahko izdelovala kvalitetnejši azbest, kakor ga zdaj pridobivajo v poskusni separeciji v Anhovem, določeno količino stragarskega azbesta pa je uspelo tudi že prodati v inozemstvo. F. K.

Separacija rudnika azbesta pri Štipu

Privatna obrt ne sme kreniti na kapitalistično pot

Da ne bi privatni obrtniki bogateli na račun izkoriščanja tujega dela, omejuje osnutek nove uredbe število delavcev pri obrtnikih

O osnutku uredbe o obrtnih obratih in obrtnih podjetjih, ki je bil objavljen v četrti skupini osnutkov novih uredb, so že bile razprave tako v okviru Sindikata obrtnih delavcev kakor tudi v okviru obrtnih zbornic. V središču zanimanja je določba osnutka, po kateri v privatnem obrtnem obratu ne sme biti zaposlenih več kakor pet delavcev, republiški izvršni svet pa lahko prepriša za posamezne vrste obrtnih obratov tudi manjše število kakor pet delavcev oziroma za posamezne vrste prepove najemanje tuje delovne sile.

K tej določbi osnutka je Sindikat obrtnih delavcev zavzel stališče, po katerem zasebni obrtniki načelno ne bi zaposlovali tuje delovne sile, medtem ko naj bi okrajni oz. mestni ljudski odbor po potrebi dovolil posameznim obrtnim strokam, da lahko zaposlujejo do 5 delavcev. Nasprotje pa je takšna proizvodna potrebna. Omejevanje in prepovedi pa je treba kapitalistični razvoj obrti. Zlasti ne sme dovoliti, da bi obogatili privatni obrtniki na račun izkoriščanja tujega dela. Zato osnutek uredbe le omejuje razpore privatne obrti po kapitalistični poti, ne pa privatne obrti sploh.

Meja za zaposlitev do pet delavcev tudi ni preizkušnja, niti za stroške gradbene obrti, zlasti če upoštevamo, da obrtni mojster tudi sam dela in da poleg delavcev zaposluje tudi vajence. Za posamezne stroke se ta meja zdi kar visoka, če hočemo, da bo obrtni mojster, ki je usposobljen za kvaliteto delo, pravilno izkoristil svoje znanje s tem, da bo tudi sam delal in vzgajal nove kadre. Stališče, ki ga zavzema Sindikat obrtnih delavcev, naj privatni obrtni mojster praviloma ne zaposluje tuje delovne sile, za posamezne stroke pa naj se določi, ali lahko zaposluje delavce in koliko jih smejo zaposlovati, se naslanja na obstoječe stanje, kajti veliko je zlasti na delih obrtnikov, ki ne zaposlujejo nobenega delavca ali pa imajo kvečjemu vajenca. Zato bi omejitve števila delavcev zdalei ne razmeroma majhno število obrtnikov. Konce lanskega leta je vseh 10.788 privatnih obrtnih mojstrov v Sloveniji zaposlovalo le 4190 pomočnikov in 4639 nekvalficiranih delavcev.

V ostalem v osnutek uredbe ni bilo sprejeto, kar so nekateri predlagali, namreč da bi se avtomatično uvedel sistem delavskega samoupravljanja v privatni obrti hrč ko bi bilo prekoračeno določeno število zaposlenih delavcev, kajti tak predpis bi praktično pomenil nacionalizacijo proizvajalnih sredstev obrti, kar pa ne more biti naš namen. F. K.

Dovoljenje vsakomur, kdor izpolnjuje predpisane pogoje. Osnutek tudi ne omejuje obrti samo na uslužnostno delo (te težnje so se ponekod pokazale), marveč se obrt lahko razvija tudi v proizvodnji, zlasti kvalitetni povsed tam, kjer ima za to pogoje in je taka proizvodnja potrebna. Omejevanje in prepovedi pa je treba kapitalistični razvoj obrti. Zlasti ne sme dovoliti, da bi obogatili privatni obrtniki na račun izkoriščanja tujega dela. Zato osnutek uredbe le omejuje razpore privatne obrti po kapitalistični poti, ne pa privatne obrti sploh.

Na Krasu grade vodovod

Ce na odseku med Zalim hribom in Komnom ne bi popokale azbestne cevi, bi bil vodovod že pred mesecem napeljan do Pliskovice pri Dutovljah

Dolga leta so morali Kraševci zajemati vodo iz plitvih vodonjakov, v stalni nevarnosti, da se okužijo s slabo vodo. Vrhu tega del Krasa s Sežano že vrsto let prejema vodo iz Trsta in jo plačujejo z devizami, kar zelo slabi že tako pasivni sežanski okraj. Da bi temu napravili konec, so pred leti sklenili, da bodo napeljali vodovod od hubijskega izvira pri Ajdovčini pa tja do Sežane, s čimer bo ves Kras dobil zdravo pitno vodo. Strokovnjaki so to traso osvojili in začeli pospešeno graditi vodovod. Pred meseci so prišli že do nove črpalne postaje pri Zalem hribu (Dornbergu), nato pa so začeli iz Lipe proti Skrbini, oz. Komnu, polagati azbestne cevi, ki so jih naročili v Anhovem, namesto da bi čakali na dolge dobavne roke, ki so jih postavile inozemske tovarne za dobavo visokotlačnih železnih ceví. Pri prvi preizkušnji se je izkazalo, da so v Anhovem nabavljene cevi slabe, ker na odseku kakih 4 km niso zdržale predpisane pritiska 22, oziroma 12 atmosfer, ampak so že pri 15 oziroma

7 ali 8 atmosferah popokale. Tovarna v Anhovem je potem na revidirani graditeljev dobavila nove cevi, ki pa so potem popokale še štirikrat zapovrstjo. V kratkem nameravajo na odseku od Zalega hriba do črpalne namestiti visokotlačne cevi, ki jih bodo vzeli iz vodovodne napeljave od Ajdovčine do Lokavca, katere hočejo namestiti z azbestnimi cevmi iz tovarne v Anhovem. Zdaj nastane vprašanje, ali se je kakovost anhovskih azbestnih ceví že toliko izboljšala, da bi jih lahko uporabili namesto visokotlačnih ceví na tem odseku obstoječega pivskega vodovoda? Morda bi bilo le pametneje kupiti brezšivne jeklene cevi iz nove tovarne v Sisku, pa čeprav bi se gradnja kraškega vodovoda zaradi dobave let-let zavlekla. Kraševci željno čakajo na svoj vodovod. Čim prej se dograditve vodovoda pa si najbolj žele v Sežani, kjer zaradi pomanjkanja vode ne moreta začeti poslovanje niti mlekarina, niti bolnišnica za pljučne bolezni, ki sta obe že dograjeni in opremljeni.

Medvedi niso več zadovoljni s kočevskimi gozdovi

Nov zakon o lovstvu predvideva večjo samostojnost lovskih družin

Ljubljana, 15. decembra. Na Lovski zvezi Slovenije so danes razpravljali o predlogu novega lovskega zakona, ki ga pripravljajo malone že vse leto. V predlogu novega lovskega zakona za katerega je dalo svoje predloge vseh 340 lovskih družin z 9100 člani, kolikor jih je v Sloveniji, so zlasti važne spremembe glede pristojnosti Zveze in družin. Novi zakon dopušča namreč večjo samostojnost lovskih družin. Mnoge zadeve, ki so bile do sedaj izključno stvar Zveze, propušta sedanjí predlog družinam kar pomeni decentralizacijo tudi v tej organizaciji. V predlogu zakona, ki ga bodo lovel predložili sekretariatu za gošpodarstvo, predvidevajo tudi večjo zaščito nekaterih vrst živali ter odločno uničevanje nekaterih škodljivih živali. V glavnem bo za lovcve v Sloveniji še veljalo pravilo, (kar v drugih naših republikah, kjer ni obiljnost in industrializacija tako velika ne velja) da njihov glavni cilj ni lov, temveč gojenje in nega divjadi. Povprečno odstrel vsak tovece letno je dva zajca. Odstrel srnjaka je našim lovcem dovoljen le vsake 3 do 4 leta, medtem ko je odstrelitev gamsa za mnoge lovcve edinstven dogodek. Povsem svobodno roke pa imajo lovel nad divjimi prašiči, ki pa se

s svojim izrednim posluhom in v njem skoraj vedno izmuznejo pred lovcem in so se razpasli že po vsej Notranjski, Primorski, Gorenjski in delu Stajarske. Tisoče brezspesnih noči so lovcem prebedeli tudi na preži za volkovi, ki uničujejo divjad, zlasti srne, čeprav dobi lovec 10.000 din nagrade za uničenje volka, jih pobijejo letno kakih 40.

Razen divjih prašičev in tudi volkov, ki so bili prej le v kočevskih gozdovih, se je v zadnjih letih od tam razširil tudi medved. To baje zaradi tega, ker je valod slane in drugih vzrokov v kočevskih gozdovih v zadnjih letih manj hrane, zlasti želoda, s katerim se medved zadržuje. Letos so medvedi napravili občutno škodo, zlasti na sadju v nekaterih krajih Primorske, Notranjske pa tudi v Solški dolini in drugod. Pritožili so se tudi nekateri kmetje iz litjske okolice, kamor je privabila medveda dobra letina koštanja in želoda. Se huje pa so bili prizadeti nekateri vinogradniki v Dolenjskih toplicah katerim je košmatinec z okorno tacio, trgnajoč grozdje, polomil vinograde. Kljub temu pa je medved zaščiten (kar ne velja za divje svinčice in volkove), ker vendarle ni tako škodljiv in nevaren za domačo živino

Za še večje uspehe

Preusmeritev v poslovanju gospodarskih podjetij se je že začela. To kaže trg — najboljše zrcalo proizvodnje. Na trgu vidimo čedalje več blaga, kakovost je čedalje boljša, izbira čedalje večja, cene pa padajo. Ta preusmeritev se kaže tudi v podjetjih. Podjetja se z večjo vneto lotenajo tehničnih vprašanj proizvodnje in organizacije dela, pa tudi že nekaterih vprašanj boljše poslovanja. To seveda ne velja za vse enako, toda sčasoma bodo morala vsa podjetja to storiti.

Važni činitelji pri tej preusmeritvi podjetij so predvsem prosti trg, kjer se polagoma izenakujejo pogoji za vsa podjetja, pa tudi čedalje pogostejši stiki s svetovnim trgom, kjer zavedamo na konkurenco tehnično bolj razvitih dežel, dalje poslovanje bolj izkušenih podjetij, samostojnost v poslovanju podjetij in njihova samouprava.

Razvoj naše proizvodnje, domači trg in čedalje tesnejši stiki s tujim trgom zahtevajo od nas, da neprestano izpopolnjujemo organizacijo proizvodnje, da solidno kalkuliramo za vsako vrsto izdelkov, da izračunamo rentabilnost poslovanja posameznih obratov in vsega podjetja. Analizirati moramo tudi konjunkturo na domačem in tujem trgu, proučiti zahteve in potrebe trga ter se zanimali za moderno komercialno poslovanje podjetij. Brez tega ne bomo mogli koristno uporabljati doseženih uspehov v industrializaciji dežele, v katero smo vložili toliko naporov in žrtvo.

Zdaj ni več mogoče delati »po lastnem preudarku«, zdaj ne moremo več obravnavati stvari od danes na jutri, ne moremo več delati poskusov v proizvodnji in poslovanju podjetij, ne delati brez gospodarske analize in točnejših gospodarskih računov. Naša industrijska podjetja, med katerimi so tudi velike in moderne tovarne, imajo na splošno dokaj moderno opremo in tudi kvalificirane kadre, ki se strokovno še izpopolnjujejo, da so kos proizvodni tehniki in da proizvodnja in število izdelkov nenehoma naraščata. Organizacija naše proizvodnje sicer še ni zadovoljiva, saj naletimo tudi v tehnično dobro opremljenih podjetjih še zmeraj na slabo, pčasih tudi obrtno organizacijo proizvodnje. Toda podjetja se še lotevajo tudi tega vprašanja. Pač pa gospodarska stran poslovanja ni zadovoljiva. To je zdaj nedvomno najslabša stran v delu naših podjetij.

Vodilni aparat podjetij je navadno razdeljen na tehnični, gospodarsko-računski in komercialni odsek. V tehničnem odseku, ki se ukvarja z vprašanji proizvodnje, delajo samo inženirji in tehniki, o gospodarsko-računskem je v glavnem knjigovodstvo, in v njem delajo knjigovodje, v komercialnem pa trgovci. Njihovo delo v večini podjetij ni dobro povezano.

Vprašanje proizvodnje ni zgolj strokovno-tehnično, marveč tudi gospodarsko vprašanje. Proizvodnjo je treba analizirati tudi z gospodarskega gledišča, proučiti rentabilnost njene organizacije in racionalnost izkoriščanja strojev ter dela zaposlenega osebja. Proučeni je treba rentabilnost slehernega obrata. Delo gospodarsko-računskega odseka ni zgolj knjigovodstvo in analiza celotnega poslovanja podjetja na podlagi evidence in knjigovodstva, analize izkoriščanja osnovnih in obratnih sredstev, kalkulacije za vsak izdelek itd. Komercialni odsek bi se moral razen nakupa in prodaje ukvarjati tudi z analizo konjunktura na domačem in tujem trgu ter s perspektivo razvoja položaja na trgu.

Čeprav so finančne inšpekcije šele začele delati, njihovo poročilo kaže, da je neurejeno gospodarsko in finančno poslovanje v podjetjih zelo pogost pojav, da se s temi posli često ukvarjajo nespo-

sobni in strokovno neizobraženi ljudje in da upravni odbori in delavski sveti temu vprašanju ne posvečajo dovolj pozornosti. Nedavna anketa Društva ekonomistov pa je pokazala, da 64,6% osebja, ki opravljajo v podjetjih posle, ne le da nimajo nobene gospodarske izobrazbe, marveč niti srednje šole niso dovršili. To pa kaže, kakšna je raven gospodarskega poslovanja teh podjetij. Seveda ne velja to za vsa podjetja, ker so med njimi razlike. Razlike so tudi med posameznimi pokrajinami. V Sloveniji, kjer imajo večje izkušnje ter več razumevanja za organizacijo proizvodnje in za poslovanje, je takšnih pomanjkljivosti manj.

Velik del vodilnega kadra podjetij opravlja upravne posle v pisarnah. Preveč časa izgubljajo posamezna podjetja tudi za nepotrebno potovanje po naši deželi in po tujini, manj časa pa posvečajo delu v obratih in organizaciji proizvodnje, malo se zanimajo za gospodarsko stran svojega poslovanja. Neekonomičnost v poslovanju gospodarskih podjetij ima svoje korenine tudi v našem dosedanjem gospodarskem razvoju.

Tu še zdaj vidimo ostanke nazorov iz časov, ko sta bila graditev in proizvodni plan malone edino vprašanje, s katerim so se ukvarjale uprave podjetij in njihove direkcije, gospodarsko in komercialno stran poslovanja pa so zapostavljali.

Neurejen trg, nestalnost cen, pomanjkanje posameznih izdelkov na trgu in monopolni položaj nekaterih podjetij ose to je omogočalo nanijanje cen in lahke zasluzke. V podjetjih pa je to vzbujalo prepričanje, da lahko pride do večjih zaslužkov tudi brez dobre organizacije proizvodnje, brez dobrega gospodarjenja z razpoložljivimi sredstvi in solidnega komercialnega poslovanja, in celo do prepričanja, da dobiček ni toliko odvisen od proizvajalca, od dela vsega podjetja, kolikor od njegovih »gibčnih in iznajdljivih uslužbenecov.

Neustaljenost in pogoste spremembe v obveznostih podjetij, v cenah, stopnjah in koeficientih itd., so osekavali otekočale zanesljivejšee kalkulacije in gospodarske račune ter določanje rentabilnosti poslovanja podjetij. Razen tega vzbudi to v podjetjih celo vtis, da je njihov dobiček odvisen predvsem od teh činiteljev, ne pa od njihovega dela. S temi in drugimi momenti lahko pomanjknostno ozroke dosedanj neekonomičnosti v poslovanju gospodarskih podjetij. Toda teh pomanjkljivosti in napak ne moremo več opravičevati. Napočil je čas, ko lahko pomanjkljivosti in napake omejimo in odstranimo. Nadaljnje urejanje našega gospodarstva, konkurenca kakor tudi obveznosti do skupnosti bodo čedalje bolj pritiskale na naša podjetja. Podjetja, ki imajo še zmeraj monopolni položaj na trgu, bodo osekavali k temu prisiljena manj kakor druga.

V izpolnjevanju te naloge je za preusmeritev v načinu poslovanja potrebno daljše obdobje za podjetja, morali pa bomo tudi v prihodnje še proučevati činitelje novega gospodarskega sistema, ki nam bodo omogočili in pospešili to preusmeritev.

V zboljšanju poslovanja podjetij imajo važno vlogo delavski sveti in samouprave okrajev in mest. Delavski sveti, ki ne vedo kako je z organizacijo dela v podjetjih, kje so v njih pomanjkljivosti in kako jih je treba odstraniti, kakšno je gospodarsko in finančno poslovanje podjetja, kakšen je položaj na trgu za njegove surovine in izdelke itd. ne morejo zadovoljivo voditi podjetja in izpolnjevati obveznosti do skupnosti. Takšnim delavskim svetom se dogaja, da prodajajo blago ceneje, kakor jih stane, da gredo njihova obratna sredstva v inesticije in da na koncu obračunskega obdobja ne vedo, ali imajo dobiček ali zgubo itd.

Okrajni in mestni ljudski odbori imajo tudi v tem oziru široko področje dela. Če hočejo opravljati delo, ki jim ga nalaga samoupravljanje, morajo analizirati poslovanje podjetij in odkriti pomanjkljivosti njihovega gospodarskega in finančnega poslovanja. Pran od načina poslovanja podjetij je večinoma odvisno, kolikšna bodo sredstva za potrebe družbene skupnosti in komunne. To je nova naloga v novem položaju. Ta naloga zahteva tudi drugačen način obravnavanja, boljše organizacijo dela, strokovne kadre ekonomistov, v gospodarskem aparatu in v inšpekcijah ljudskih odborov.

Vprašanje ekonomičnega poslovanja podjetij je zdaj eno najvažnejših prejetih vprašanj in z njim se morajo ukvarjati ne le delavski sveti in komunne, marveč tudi znanstveniki, šole, ekonomisti, fisk in vsa naša javnost. Od njegove rešitve je večidel odvisno, kako bomo uporabljali razpoložljive proizvajalne sile in tempo nadaljnjega gospodarskega razvoja. V. B.

Tovarna smukca »Dimče Mirčev«

TITOV VELES

ho sklepala pogodbe za leto 1954 od 15. do 31. decembra 1953 v prostorih podjetja v Titovem Velesu

ZA NASLEDNJE SVOJE PROIZVODE:

1. mleti smukec v prahu (lojevec, milovka),
2. mleti živec,
3. mleti infuzorijsko zemljo v prahu (Kieselgur, diatomejska zemlja),
4. mleti oker,
5. mleti škrljavec.

Interesenti za zgorne proizvode so vabljeni, da v imenovanih dneh pošljejo predstavnike zaradi sklenitve pogodbe, ali da nam v tem času pošljejo svoja specifična naročila, na podlagi katerih jim bomo dostavili pogodbe v podpis.

Opozarjamo potrošnike smukca, da ga bomo v letu 1954 dobavljali izključno po sklenjenih pogodbah.

UPRAVA FABRIKE TALKA »DIMČE MIRČEV«
Titov Veles — telefon 178.

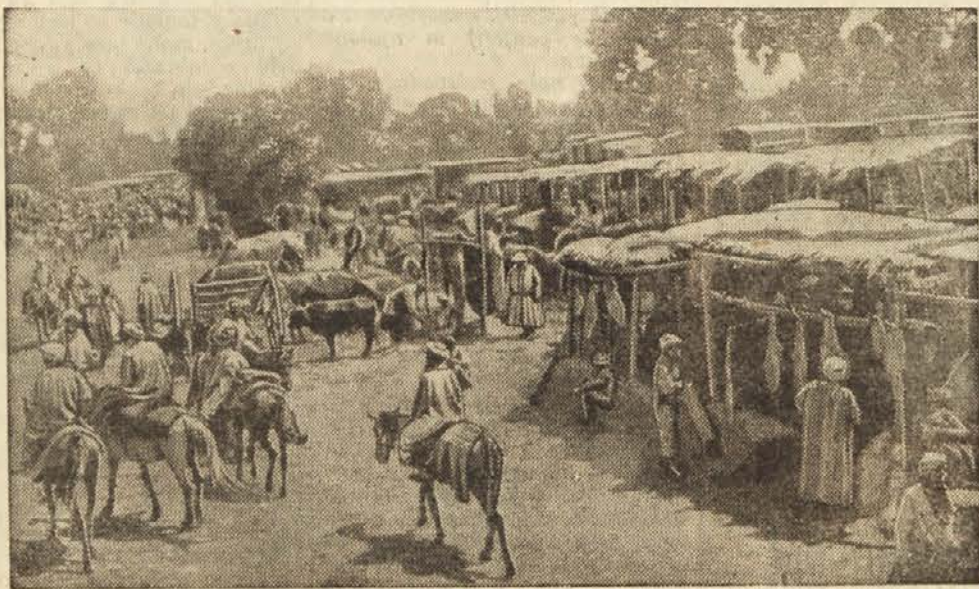
SNEG BO POMAGAL NAMAKATI NERODOVITNA POLJA

Velika gradbena in tehnična dela v »Snežnih gorah« v Avstraliji

Sneg naj bi širne nerodovitne ravnice Avstralije spremenil v rodovito zemljo. Nam se zdi to čudno, ker ob besedi Avstralija takoj pomislimo na zmeraj jasno nebo in silno vročino. Res v Avstraliji sonce rado pripeka, toda tam poznajo tudi sneg, čeprav ga

— »Snežnih gorah« —. Električne energije iz nove elektrarne bodo uporabili za umetno namakanje velikih, zdaj nerodovitnih področij. Elektrarna bo dobivala vodo iz edine avstralske gorske reke. V njeno strugo doleka voda izpod kopnečega snega. Razen za umetno namakanje pa bo dajala

namreč celo vrsto elektrarn s sedmimi velikimi jezovi ter zamotanim sistemom cevi in prekopov. Te naprave pa bodo važne tudi za obrambo Britanskega imperija. V avstralskih gorah namerjajo namreč zgraditi tudi velike industrijske naprave, zavarovane pred bombnimi napadi.

Avstralija: kurdska naselbina na področju Ararata

ne zapade toliko kakor pri nas. Avstralska vlada je nedavno sklenila pospešiti graditev velike elektrarne na Snowy Mountains

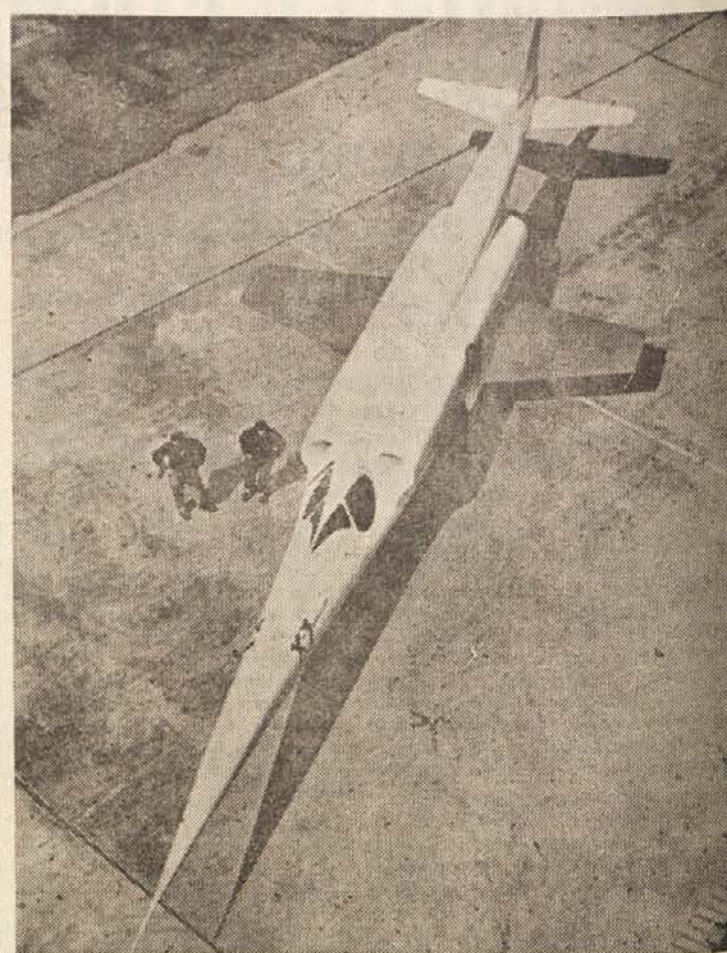
elektrarna ceneno energijo tudi industriji.

Veliko elektrarno visoko v gorah so začeli graditi že pred leti. Graditev je prišla že v drugo fazo, ko bodo znašali stroški 60 milijonov avstralskih funtov. Elektrarna stoji 300 m pod površino in ima 22 km dolg predor. Do leta 1960 bodo umetno namakali že toliko nerodovite zemlje, da bodo lahko zaposlili 20.000 novih delovnih moči. Na umetno namakanem področju bodo pridelali na leto za šest milijonov avstralskih funtov živil. Električna energija bo na razpolago že leta 1958. Celotni načrt pa bo izpolnjen šele v kakih 30 letih. Stroški bodo znašali 200 mil. avstralskih funtov. Zgradili bodo

Del električne energije bodo porabili za laboratorije, v katerih bodo delali strokovnjaki za atomsko energijo pod vodstvom prof. Marcusa Oliphanta. Zdjaj ima Avstralija kot preskrbovalna baza Velike Britanije tovarne vojne industrije v neposredni bližini obale, ker jih ni mogla zgraditi tam, kjer ni elektrarn. Zdjaj pa bo lahko važne tovarne prenesla daleč v zaledje in prihranila na leto najmanj štiri milijone ton premoga. Hkrati bo omogočen nagel razvoj drugih industrijskih panog, in izseljevanje, ki zdaj od leta do leta narašča, bo prenehalo. Na tisoče delavcev bodo zaposlili tudi pri graditvi cest. Visoko v gorah bo namreč treba zgraditi celo cestno omrežje.

Eskadrila helikopterjev

Helikopterji bodo imeli v morebitni novi vojni važno vlogo v lovu in napadu na sovražne podmornice. Zato izdelujejo v Veliki Britaniji prvo protipodmorniško eskadrilo helikopterjev tipa »Westland Sikorski S-55«, podobnih helikopterjem, ki jih uporabljajo v Malaji. Piloti se vežbajo na Irskem. Poveljstvo angleške vojne mornarice je tesno povezano z vojno mornarico ZDA na področju proizvodnje novih letal, ki jih bodo uporabljali v tej najnovejši obliki pomorske obrambe. — Helikopterji bodo spremljali konvoje in pomagali braniti pristanišča in obalo. Trgovinske ladje bodo imele majhne platforme, na katerih bodo stali helikopterji. Angleški piloti se vežbajo za letanje s helikopterji že več mesecev.

Ameriško vojno letalstvo je nedavno prvokrat objavilo sliko novega dvomotornega reaktivnega letalca X-3. To letalo bo letalo na dolgih progah. Preizkušali so ga leto dni v preizkuševalnici letalske baze v Kaliforniji in poskusni poleti so pokazali vse njegove vrline. Letalo je dolgo 18,9 m in podobno meču. Samo instrumenti za preizkušanje tehtajo 600 kg, razen tega pa ima še več standardnih instrumentov modernega reaktivnega letalca. Doseže pa hitrost 3200 km na uro.

Anekdota

DIETA

Francoski zdravnik Portal je nekemu bolniku predpisal posebno dieto, ki mu ni nič kaj dišala. Ko ga je nekega dne obiskal, je potipal njegovo bilo in ga strogo pokaral: »Vzlic moji prepovedi ste pojedli mehko kuhano jajce.«
»Kaj!« je vzkljnil zasačeni bolnik prestrašeno, »mar tudi to opazite na mojem bilu?«
»Seveda, v jajcu so žveplo, fosfor in albuminozne sestavine, ki dražijo želodec. To takoj opazim na utripanju srca.«
Bolnik je obljubil, da se bo pobiljšal.
»Gospod doktor,« je rekel asistent, ko sta z zdravnikom odhajala od bolnika, »kaj ste res lahko na bilu ugotovili, da je bolnik pojedel mehko kuhano jajce?«
»Sema! Kaj nisi videl, da je imel na srajci rumen madež.«

U STARIH ČASIH SO SE MOGOTCI BALI STRUPA

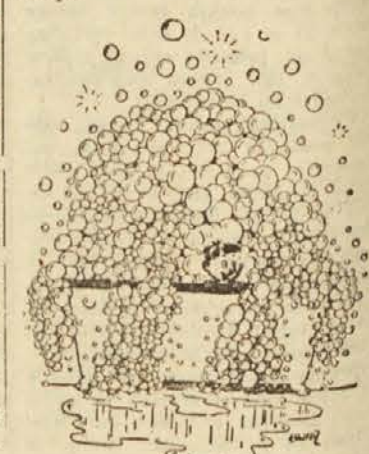
Neke škotski vasici je nedavno umrla sedem let stara deklica. Zdravnik je ugotovil zastrupljenje z arzenikom. Njenih staršev seveda niso mogli osumiti, da bi lastnega otroka zastrupili. Tako dolgo niso mogli ugotoviti vzroka. Končno pa je neki kriminalistično razpoložen medicinec našel razlago. Iz sten je izževal arzenik. Na stari, z arzenikom prepojeni tapeti se je začela nabirati plesen in na papirju je nastal zelo strupen arzenikov vodk.

Arzenik je bil že od nekdaj najbolj razširjen strup na svetu. Zato je imel v svetovni zgodovini kot morilno orodje važno vlogo. Vsi mogotci sveta so se tresli pred njim, pa naj je šlo za cesarje ali papeže, saj so bili časi, ko so le redki mogotci umirali naravne smrti. Kot strup je bil arzenik znan na Vzhodu že pred več tisočletji. Grški filozof Aristotel je poznal z imenom sandara, njegov učence Teofras pa je že poznal sedanji auripigment. Ker takrat še niso znali ugotoviti zastrupljenja, so imeli

mogotci pse in mačke, ki so jim metali jestvine, preden so sami jedli. Nekateri so pred jedjo poklicali kuharje, da so morali vpričo njih nekatere jestvine pokusiti. Morilci so bili namreč večkrat tudi kuharji. Kralji, cesarji in knezi so imeli v starih časih tudi tako imenovane pokusilce, ki so jih dobro plačevali, da so poskusili vsako jed, preden je prišla na njihovo mizo.
Petinka grama arzenika je zadostovala, da se je človek zastrupil, če se mu sčasoma ni privadil. Do novejšega časa so bili znani gornještajerski kmetje, ki so uživali precej arzenika, ne da bi se z njim zastrupili. Mazali so ga na kruh toliko, da bi se lahko z njim zastrupil vol. In čemu? Ker so se po njem počutili krepkeje, bodreje.

Homer omenja Odisejevo zastrupljeno puščico, kralj Mitridates pa je tudi že poznal protistrupe. Kraljica Kleopatra je imela bogate izkušnje s kajčim strupom in baje je delala z njim poskuse na živih ljudeh. Rimski konzul Sulla je leta 1900 pred našim štetjem izdal prvi zakon proti mešalcem strupov. Več rimskih cesarjev je podleglo zastrupljenju, nekateri pa so se sami zastrupili. Nero, eden največjih prijateljev zastrupljanja ljudi, je dal prednost akonitu, ki ga je mešal z opijem. Njegova mati Agripina, ki je imela zaposleno mešalko strupov Locusto, je s tem strupom zastrupila svojega moža cesarja Klaudija in Nerovega polbrata Britanica. Agripina je imela tudi protistrup, za katerega Nero ni vedel. Zato tudi svojo matero ni mogel zastrupiti. Moral jo je dati zadaviti.

Cesarja Otona III. so baje pred tisoč leti umorili z zastrupljeno rokavico, ki so jo prepočili z arzenikovo kislino. Neznanstvena rana je zadostovala, da je prišel strup v kri. Podkupljeni zločinski zdravnik so dajali v starih časih arzenik kot mažo za rane, nekateri morilci pa so imeli ta strup skrit v svečah. S takšno zastrupljeno svečo so leta 1705 baje umorili cesarja Leopolda I. Zdjaj so zastrupitve z arzenikom zelo redke, ker lahko kemična analiza pokaže v človeškem telesu že milijotinko grama tega strupa.

»Mama, daj mi, prosim, košček mila, da si umijem roke!«

MALI LEKSIKON

VPRAŠANJA:

Kako se imenuje sloveče delo Baltazarja Beckerja, v katerem je napadet praznovanje?

S čim je pečina ljudi? Kako dolgo žive rastline? Kakšni so vzroki starosti in smrti? Kolikšna je proizvodnja sladkorja na svetu?

ODGOVORI:

Znani filozof 17. stol. Baltazar Becker, po poklicu pastor, je leta 1690 izdal sloveče delo »Začarani svet«, v katerem je ostro kritiziral praznovanje, zlasti voseko. »Opusti prazno fantaziranje in baje čenče o hudici in njegovih spletkah.« piše med drugim. Njegovo delo je doseglo zelo velik uspeh in kmalu je bilo prevedeno v več jezikov. Seveda pa je zadelo na odločen odpor Cerkve, ki je bila z njim najbolj prisadeta.

Dobra tretjina vseh ljudi na svetu, kakih 740 milijonov je izključno s prsti. Tako jedo večidel domači prebivalci Afrike, Avstralije in Azije. Kakih 530 milijonov ljudi je s palčicami. To so v glavnem prebivalci Prednje Azije. Šele na tretjem mestu so ljudje, ki uporabljajo pri jedi vilice in nož. To so Evropejci in beli prebivalci ostalih kontinentov, ki jih je kakih 320 milijonov. Kakih 15 milijonov prebivalcev Južne in Severne Amerike je s žilco in prsti, kakih 10 milijonov prebivalcev arktičnih krajev pa z nožem in rokami. Zanimivo je omeniti, da uporabljajo ljudozrni vilice, kar nekateri raziskovalci razlagajo z njihovim prepričanjem, da bi človeško meso izgubilo na okusu, če bi ga jedli s rokami.

Nekaterim rastlinam je odmerjeno kratko življenje, druge pa so tako rekoč nesmrtno. Enočelične rastline so navadno potencialno nesmrtno, mnogocelične pa imajo kratko življenje (alge, glive). Nekatera drevesa ne usahnejo od naravne smrti, marveč od strote ali parazitov. Mnoge jelke, smreke, borovci in ciprese žive po 400 let. Bukev dočaka 900 let, hrast od 1000 do 3000, sekvoje pa celo 5000 let.

Stari biologi in zdravniki so trdili, da se človek postara in umrje, ko se njegov organ nizem obrabi. Kakor vsak za motan stroj, se tudi človeški organizem polagoma kvari, in naravno je, da mora nekega dne odmrati. Znanost pa je prišla do drugih ugotovitev. Žive celice v človeškem organizmu se ne morejo neomejeno deliti. Pojavi senilnosti in naravna smrt celice nastanejo torej po določnem številu celičnih generacij.

Vso sladkorno tovarno na svetu izdelajo na leto kakih 35 milijard kilogramov sladkorja. Največ sladkorja pride iz Kuba, in sicer 7 milijard kilogramov. Sledi ji Sovjetska zveza s 2,5 Brazilija približno z 2 milijardama, manj sladkorja pa pridelajo Nemčija, Indija, ZDA, Francija, Avstralija itd. Pri nas pridelamo v normalnih letih kakih 22 milijonov kilogramov sladkorja ali 14 kg na prebivalca.

Kaznilnica brez ključavnic in zapahov

Zanimivi poskusi in izkušnje s kaznjenci v neki kalifornijski kaznilnici

Kakor velja za bolezen pravilo, da jo je bolje preprečiti kakor zdraviti, tako izkušnje kažejo, da je tudi bolje ljudi pametno in dobro vzgojiti, da postanejo koristni in pošteni člani človeške družbe, kakor pa pozneje, ko je že prepozno, zapirati jih ali celo obesati. Do tega spoznanja so prišli tudi v Ameriki. Tam nekateri vzgojitelji in sociologi pravijo, da nikoli ne bi smeli nad nobenim človekom obupati, pa naj bo še tako pokvarjen. To hočejo dokazati tudi na praktičnem primeru.

Chinu v Kaliforniji imajo svojevrstno moško kaznilnico brez ključavnic, ključev in zapahov. Poslopje stoji na jasi sredi zelenja. Vsako soboto navsezgodaj stoji pred kaznilnico dolga vrsta avtomobilov. Od vseh strani prihajajo radovedni ljudje, da bi se preprčali, da je takšna kaznilnica mogoča. Prihajajo seveda tudi svoji kaznjencev. Ob enajstih se vrata odpro in uprava po zvočnikih obvesti kaznjence, da jih zunaj čakajo svojci. Prvotno so hoteli tu ustanoviti farmo za kaznjence brez poklicev, pozneje pa so zgradili pravo kaznil-

niško poslopje z debelimi stenami in visokimi stražnimi stolpi.

Potem je izbruhnil v drugi kalifornijski kaznilnici, v San Quintinu, upor. Preiskava je pokazala, da je bilo življenje kaznjencev v njej res nezno. Z njimi so ravnali tako nečloveško, da ni bilo čudno, da so se naposled uprli. Zato je guverner Kalifornije poklical k sebi Kenyona Scudderja, ki je 26 let uspešno vodil poboljševalnico za mladoletnike. Scudder je zbral okoli sebe sodelavce, ki so imeli razumevanje za kaznjence in ki so znali ravnati z njimi človeško. Vseh 50 paznikov je prej teme-

Upravnik kaznilnice v Chinu Kenyon Scudder

ljito preizkusil, preden jih je sprejel v službo. V San Quintinu je govoril z več sto kaznjenci. Ni ga zanimalo, kaj so zagrešili, marveč koliko je v vsakem posameznem primeru upanja, da se bodo pobiljšali.

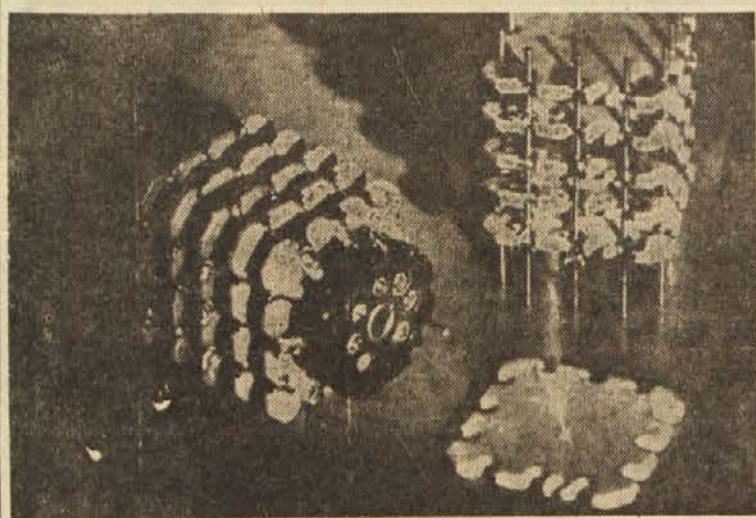
Julija 1941 je privozil na dvo-rišče kaznilnice v San Quintinu avtobus. Za velikimi železnimi vrati se je gnetlo 37 kaznjencev-vlomilcev, ponarejevalcev in morilcev. Pazniki so majali z glavami, videč, da Scudder ni pripeljal s seboj ne okovov ne orožja. Odpeljal je kaznjence in na 800 km dolgi poti ni nikomur prišlo na misel, da bi pobegnil. Med potjo je avtobus večkrat ustavil in po štirje kaznjenci so lahko izstopili, da so se v krčmi okrepčali. Ko so prispeli v Chinu, ni nobeden manjkal. Pozneje so tako prepeljali še kakih 12.000 kaznjencev, ne da bi med vožnjo koga pogrešili. »Kaznjenci so tudi ljudje,« pravi Scudder, »in večidel opravljivo zaupanje.« V Chinu so zvedeli, da je sramota obsodbe in zapor že zadostna kazen za njihove zločine. Zanimivo je, da kaznilniška uprava kaznjencev skoraj ne ovira, če hočejo pobegniti. Nove kaznjence celo opozori, da žična ograja ni

visoka in da ni težko pobegniti. Pouči jih, da bo skušnjava velika, da pa bodo morali, ko bodo kazen odsedeli tudi zunaj kaznilnice premagovati mnoge skušnjave. Zato naj se že v kaznilnici pripravijo na to, da ne bi znova zašli na kriva pota. Večina obsojencev je brez poklica. Ko pa zapuste kaznilnico, lahko takoj dobe službo, ker so se naučili raznih obrti. Mesec dni, preden kaznjence odpuste, pride v posebno oddelek, kjer se učijo lepega vedenja. Zlasti koristne napotke dobi odhajajoči kaznjencev o vedenju doma, kjer se mora svoji družini spet znova prilagoditi, saj se dogaja, da otroci očeta niti ne poznajo, če je več let presedel v ječi.

V začetku je bilo v Kaliforniji komaj šest od sto kaznjencev, ki so jih lahko poslali v kaznilnico brez ključavnic in zapahov, zdaj pa je ta odstotek narasel že na dobro tretjino. Zanimivo je, da v tej kaznilnici še ni bilo nobenega upora. Od leta 1941 do 1945 so pobegnili od sto štirje kaznjenci, zadnja leta pa komaj še dva. V nobeni ameriški kaznilnici ne morejo kaznjenci ob dnevh, ko so dovoljeni obiski, tako nemoteno govoriti s svojci kakor v tej. V drugih kaznilnicah morajo govoriti z njimi skozi železne mreže, tu pa jim lahko sežejo v roko, jih objamejo in govorijo z njimi po cele ure. Kaznjenci imajo na razpolago kantino, prodajalno in celo otroško igrišče, da se lahko njihovi otroci igrajo, ko jih pridejo z materami obiskat.

»Nekega dne,« pravi Scudder, »se bodo naši kaznjenci spet vrnili v človeško družbo, od koder so prišli. Če bi ravnali z njimi tako, kakor ravnajo v drugih kaznilnicah, bi prišli med poštene ljudi zagrenjeni in družba ne bi imela od njih nobene koristi. Če pa ravnamo z njimi lepo, če jim zaupamo, če jih vzgajamo in skrbimo, da se vezi med njimi in svojci ne zrahljajo ali celo pretrgajo, smo lahko prepričani, da smo jih za družbo rešili in da bodo spet postali njeni koristni člani.«

NA TISOČE DELOV REAKTIVNEGA MOTORJA

Če hočejo v tovarni izdelati motor na reaktivni pogon, morajo imeti na razpolago 87 visoko kvalificiranih delavcev, pravih strokovnjakov za to zamotano delo. Tak motor je sestavljen iz 450 delov. Delavci morajo opraviti več tisoč mehaničnih del. Za izdelavo motorja potrebujejo nad 1000 raznih orodnih strojev.

V ZDA imajo za vsako panogo specializacije po več sto temeljito izšolanih delavcev. V neki tovarni je v oddelku za risbe in načrte zaposlenih 600 inženirjev. V glavnih tovarnah za reaktivne motorje je zaposlenih tudi mnogo nakupovalcev. Samo ena družba jih ima nad 4000.

PO IX. ŠAHOVSKEM PRVENSTVU JUGOSLAVIJE

Vprašanje prvaka še ni rešeno

Trikot Pirc, Rabar, Fuderer

Deveto šahovsko prvenstvo Jugoslavije je bilo zaključeno z banketom v Novi Ljubljani...

Table with 20 columns (players) and 20 rows (players) showing match results and scores.

Med sedmo nagrado (6 tisoč din) je dobil Nikola...

KDO JE PRAVZAPRAV PRVAK

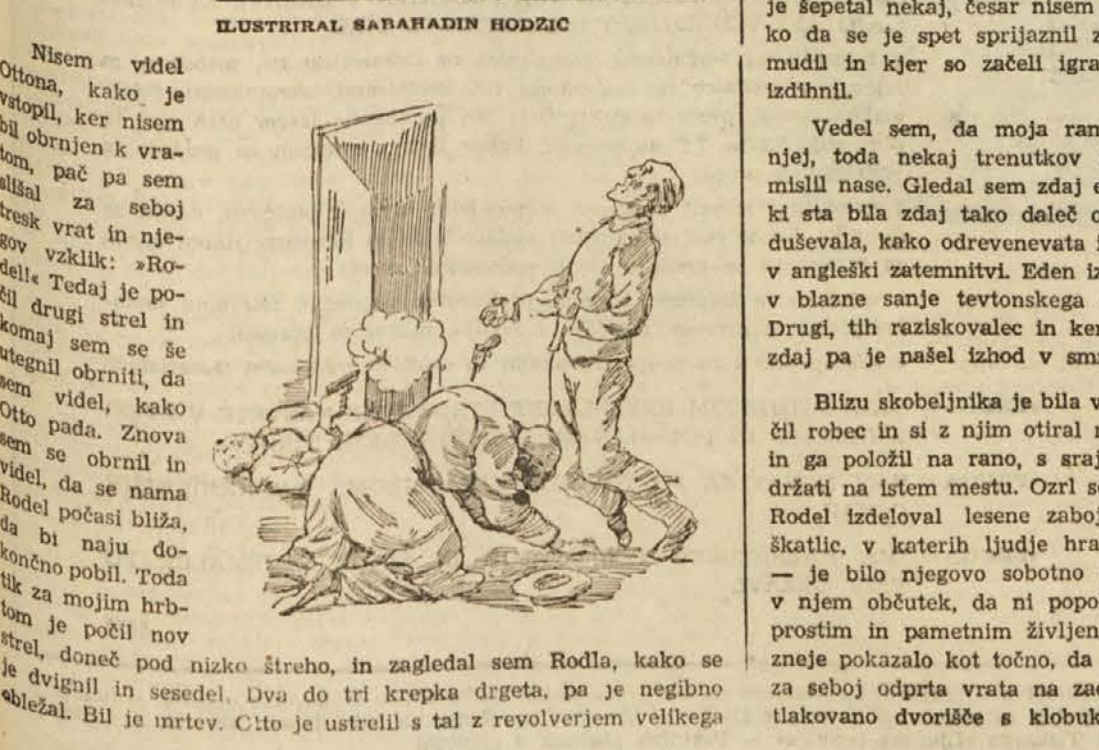
Med zaključno slovesnostjo je nekdo vprašal...

ZMAGOVALCI TURNIRJA

Pirc je na tem šampionatu igral kot v šahu...

KDO JE PRVAK

Te vrnice bi bolj spadale v rubriko 'iz dneva v dan'...

IZ DNEVA V DAN

Državno moštveno prvenstvo v Ljubljani

Kako obetajo Slovenci

Po daljšem času bo v Ljubljani zopet prizorišče velike sabljaške prireditve...

KDO SO FAVORITI

PRI ČLANIH TRIKAT ZAGREB: BEOGRAD

Čajkovski v moštvu najboljših vseh časov

Rim, 16. dec. Italijanska ilustrirana revija 'Tempo' je objavila rezultate svoje ankete...

Velika revija dvigalcev uteži

V nedeljo, 20. t. m., se bodo zbrali v Ljubljani vsi najboljši jugoslovanski dvigalci uteži...

IZ DNEVA V DAN

PRIMER ZA VZGLED

Zbor ljubljanskih nogometnih sodnikov je odin organizacija v državi...

KDO JE PRVAK

Te vrnice bi bolj spadale v rubriko 'iz dneva v dan'...

KRATE VESTI

Dunaj - Na novoletni tek Sao Silverst bo Atletska zveza Avstrije poslala tekača Adolfa Gruberja.

Santiago de Chile - V borbo za naslov svetovnega prvaka v modernem petobroju je zmagal Madžar Benedek.

Blizu skobeljnika je bila vodovodna pipa, pod katero sem zmočil robcem in si z njim otiral rano na rami.

SABLJANJE

Državno moštveno prvenstvo v Ljubljani

Kako obetajo Slovenci

Po daljšem času bo v Ljubljani zopet prizorišče velike sabljaške prireditve...

KDO SO FAVORITI

PRI ČLANIH TRIKAT ZAGREB: BEOGRAD

Čajkovski v moštvu najboljših vseh časov

Rim, 16. dec. Italijanska ilustrirana revija 'Tempo' je objavila rezultate svoje ankete...

Velika revija dvigalcev uteži

V nedeljo, 20. t. m., se bodo zbrali v Ljubljani vsi najboljši jugoslovanski dvigalci uteži...

IZ DNEVA V DAN

PRIMER ZA VZGLED

Zbor ljubljanskih nogometnih sodnikov je odin organizacija v državi...

KDO JE PRVAK

Te vrnice bi bolj spadale v rubriko 'iz dneva v dan'...

KRATE VESTI

Dunaj - Na novoletni tek Sao Silverst bo Atletska zveza Avstrije poslala tekača Adolfa Gruberja.

Santiago de Chile - V borbo za naslov svetovnega prvaka v modernem petobroju je zmagal Madžar Benedek.

Blizu skobeljnika je bila vodovodna pipa, pod katero sem zmočil robcem in si z njim otiral rano na rami.

'violine', kot so jo pred vojno, toda mladi rod slovenskih sabljačev mnogo obeta.

Nekateri strokovnjaki menijo, da bodo slovenski tekmovalci v tej konkurenci le statisti.

Atletska sekcija ŠD Odred vali na redno letno konferenco, ki bo v nedeljo, 20. decembra, ob 8.30 v prostorih Triglav-filma, Zrinjskega 9.

V petek, 18. decembra, ob 19. uri bo iz cikla 'Pomen kemije skozi tisočletja' tretje predavanje

'KEMIJA SREDNJEGA VEKA'

Predaval bo prof. dr. Črtomir Nučič, znanstveni sodelavec, v dvorani prirodoslovne fakultete na Univerzi (bivša fizikalna), vhod iz Gosposke ulice.

Kupimo stručnico

brezhibno, stručne dolžine 1500 do 1700 mm, višina vretena 250 do 300 mm

Ponudbe pošljite: 'AVALA' - BEOGRAD

'SVILA' - MARIBOR sprejme v službo za takojšnji nastop

Inženirja-kemika in finančnega knjigovodjo bilancista

Prošnje z življenjepisnimi podatki pošljite na upravo podjetja.

Večje TEKSTILNO PODJETJE V ZAGREBU sprejme

mehanika-mojstra za stroje za enovitne klekljane čipke

Nastop 1. januarja 1954 Plača po tarifnem pravilniku

Pismene ponudbe na oglasni oddelček 'Borbe' pod številko 2724

Spoznavajte današnjo Indijo! Tibor Mende: INDIJA PRED VIHARJEM

Prevedel Dušan Savnik 200 strani. Broširano 390 din, vezano 450 din.

Nov izvirni roman Ilka Vaštetova: SVET V ZATONU

Roman 260 strani. Broširano 395 din, vezano v polpatno 480 din, vezano v platno 543 din.

Knjigi dobite v vseh knjižarnah Slovenski knjižni zavod v Ljubljani

Čajkovski v moštvu najboljših vseh časov

Rim, 16. dec. Italijanska ilustrirana revija 'Tempo' je objavila rezultate svoje ankete...

Velika revija dvigalcev uteži

V nedeljo, 20. t. m., se bodo zbrali v Ljubljani vsi najboljši jugoslovanski dvigalci uteži...

IZ DNEVA V DAN

PRIMER ZA VZGLED

Zbor ljubljanskih nogometnih sodnikov je odin organizacija v državi...

KDO JE PRVAK

Te vrnice bi bolj spadale v rubriko 'iz dneva v dan'...

KRATE VESTI

Dunaj - Na novoletni tek Sao Silverst bo Atletska zveza Avstrije poslala tekača Adolfa Gruberja.

Santiago de Chile - V borbo za naslov svetovnega prvaka v modernem petobroju je zmagal Madžar Benedek.

Blizu skobeljnika je bila vodovodna pipa, pod katero sem zmočil robcem in si z njim otiral rano na rami.

'violine', kot so jo pred vojno, toda mladi rod slovenskih sabljačev mnogo obeta.

Nekateri strokovnjaki menijo, da bodo slovenski tekmovalci v tej konkurenci le statisti.

Atletska sekcija ŠD Odred vali na redno letno konferenco, ki bo v nedeljo, 20. decembra, ob 8.30 v prostorih Triglav-filma, Zrinjskega 9.

V petek, 18. decembra, ob 19. uri bo iz cikla 'Pomen kemije skozi tisočletja' tretje predavanje

'KEMIJA SREDNJEGA VEKA'

Predaval bo prof. dr. Črtomir Nučič, znanstveni sodelavec, v dvorani prirodoslovne fakultete na Univerzi (bivša fizikalna), vhod iz Gosposke ulice.

Kupimo stručnico

brezhibno, stručne dolžine 1500 do 1700 mm, višina vretena 250 do 300 mm

Ponudbe pošljite: 'AVALA' - BEOGRAD

'SVILA' - MARIBOR sprejme v službo za takojšnji nastop

Inženirja-kemika in finančnega knjigovodjo bilancista

Prošnje z življenjepisnimi podatki pošljite na upravo podjetja.

Večje TEKSTILNO PODJETJE V ZAGREBU sprejme

mehanika-mojstra za stroje za enovitne klekljane čipke

Nastop 1. januarja 1954 Plača po tarifnem pravilniku

Pismene ponudbe na oglasni oddelček 'Borbe' pod številko 2724

Spoznavajte današnjo Indijo! Tibor Mende: INDIJA PRED VIHARJEM

Prevedel Dušan Savnik 200 strani. Broširano 390 din, vezano 450 din.

Nov izvirni roman Ilka Vaštetova: SVET V ZATONU

Roman 260 strani. Broširano 395 din, vezano v polpatno 480 din, vezano v platno 543 din.

Knjigi dobite v vseh knjižarnah Slovenski knjižni zavod v Ljubljani

Zatemnitev v GRETLEYJU

ILLUSTRAL SARAFADIN HODŽIĆ

Nisem videl Ottona, kako je vstopil, ker nisem bil obrnjen k vratom, pač pa sem ališal za seboj tresek vrat in njegov vzklík: »Rodel!«

Blizu skobeljnika je bila vodovodna pipa, pod katero sem zmočil robcem in si z njim otiral rano na rami.

kalbra in kroglja je morala Rodlu raztrgati kak notranji del. Toda kaj je z Ottonom?

Z občutkom vrtoglavice in nelagodnosti sem se privlekel do njega. Zadet je bil v prsi in minute so mu bile očitno štete.

Vedel sem, da moja rama krvavi in čutil sem bolečino v njej, toda nekaj trenutkov mi niti na misel ni prišlo, da bi mislil nase.

Blizu skobeljnika je bila vodovodna pipa, pod katero sem zmočil robcem in si z njim otiral rano na rami.

Blizu skobeljnika je bila vodovodna pipa, pod katero sem zmočil robcem in si z njim otiral rano na rami.

Blizu skobeljnika je bila vodovodna pipa, pod katero sem zmočil robcem in si z njim otiral rano na rami.

osvežil, in nisem si dolgo prizadeval, da bi našel tista nezaklenjena vrata.

Kakor sem tudi pričakoval, ni bilo v hiši nikogar, in zdelo se mi je, da me ne bo nihče motil, ko bom tu čakal lastnika.

Čutil sem nujno željo, da bi popil kozareček kake pijače, pa nisem hotel stikati po hiši.

V sobo je stopil polkovnik Tarlington, eleganten, rdečih lic, v dimu prijetno dišeče cigarete.

Polkovnik me je odvedel v sobo, ki je bila hkrati knjižnica. Videl sem, da drže iz nje ena vrata v drugo, manjšo sobo, kjer je polkovnik najbrž v glavnem preživljal svoj prosti čas.

Blizu skobeljnika je bila vodovodna pipa, pod katero sem zmočil robcem in si z njim otiral rano na rami.

DANES IN JUTRI

VAZNI NASLOVI V LJUBLJANI

Uredništvo »Ljudske pravice-Borbe«, nočni urednik ima telefonsko št. 23-261

Reševalna postaja, Zaloška 25, tel. 22-444

Porodnišnica, Slajmerjeva 3, tel. 20-215

Otroška klinika, Ulica Stare pravde 4, tel. 20-975

Dežurna lekarna, Prešernov trg št. 5, tel. 20-115

Zavod za socialno zavarovanje, Miklošičeva 20, tel. 23-061-083

Zdravstvena dežurna služba, Miklošičeva 20, tel. 23-061

DOZ, Miklošičeva 19, tel. 21-776

Notranja uprava, Prešernova ul., tel. 21-100 in 21-200

Gasilska milica, Krekov trg, tel. 23-555

Dežurni tajništva za notranje zadeve Ljubljana-mesto, telefoni 21-100, 21-200, 21-500, 21-700

Dežurni za prometne nesreče, tel. 20-653

Putnik, Titova 21., tel. 20-472

Elektrarna, Magistrat, tel. 23-121

Plinarska, Resljeva 28, tel. 20-555

Vodovod, Krekov trg 10, tel. 20-554

Železniška postaja, Trg OF, tel. 20-768

Avtobusna postaja, Masarykova, tel. 23-065

Jug. aerotransport JAT, Miklošičeva 12, tel. 20-945

Hotel »Union«, Miklošičeva 1, tel. 20-570

Mestni aviotaksi, Slomškova 8, tel. 21-576

Mestna hranilnica Ljubljanska, Copova ulica 3 - Telefonska centrala 22-136 in 23-383, direktor 21-394.

Veleblagovnica NA-MA, Ljubljana: uprava - sekretariat, 22-563

komercialni oddelek, 22-571

računovodstvo, 22-559

centralno skladišče, 22-550

poslov. pri »Pogit«, 21-098

posl. pri »Promostovju«, 22-551

poslov. »Pohištvos«, 20-495

Trg. podj. »Ušnjec«, Ljubljana, Wolfova 1/II., direktor, 20-042

Komerc. 22-364

Grosistični oddelek za usnje, Trubarjeva 41, 22-281

Detajlna poslovalnica za usnje »Ušnjec«, Trubarjeva 41, tel. 22-281

Detajlna poslovalnica za usnje »Kožas«, Trubarjeva 16, 23-058

Grosistični oddelek za obutev, Gradišče 10, 20-517

Trg. podjetje »Volna«, Ljubljana, tel. 22-562

Prodajalna »Volna«, Ljubljana, Nazorjeva 3, tel. 20-683

Prodajalna »Korotan«, Ljubljana, Celovška 71, tel. 22-683

Slovenija - Impex, trg. agencija za izvoz in uvoz - Beethovnova 14/I., tel. 23-915

Galanterija, trg. grosistično podjetje, Ljubljana: direktor, 23-273

komercialna, 23-271

skladišče, 23-275

računovodstvo, 23-276

Agrotehnika - export-import, Ljubljana, tel. 20-143

direktor, 21-446

oddelek za uvoz in prodajo, 21-778, 20-547

oddelek za les, 21-053, 23-048, 20-377

oddelek za živino, 20-365

oddelek za tehnično službo, 20-143 (int. 19)

oddelek za posredovanje in kmetijska pridelka, 21-820

odd. za servisno službo, 21-305

trgovina, Gosposvetska c. 3, tel. 21-658

Mestno prevozno podjetje »Meprom«: uprava - mehanizirane delavnice, karoserijska delavnica, tapetirska delavnica, ličarska delavnica, vulkanizarska delavnica - tel. 21-392

Prometna pisarna - Prevozi, garaže - tel. 20-823

Spedičija - Ljubljana, podjetje za tuzemske in mednarodne transporte, uprava Titova 33, tel. 21-392

direktor, tel. 20-851

kosovna odprava, Metelkova št. 4, tel. 21-719

avtodisponenca, tel. 21-690

avtogaraža, Središka 1, 23-290

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim zainteresiranim krogom. 17. decembra t. l. ob 18. uri bo predaval v dvorani SAZU prof. dr. Božidar Lavrič, podpredsednik SAZU. Tema: Pomen kirurgije v zdravljenju tuberkuloze.

V četrtek, dne 17. decembra ob 11. uri bo predaval dr. Kofoed Hansen iz Kopenhagne o temi: »Razpad beta in jedrski modeli«. Predavanje bo v Fizikalnem inštitutu »Jožefa Stefan«, Jamova 55.

KONCERTI

IV. abonmajski koncert Slovenske filharmonije pod vodstvom Karla Randolfa iz Graca bo v petek, dne 18. decembra za abonma A in v ponedeljek, dne 21. decembra za abonma B. Solist je Uroš Prevorsek. Vstopnice v Filharmoniji.

GLEDALIŠČA

DRAMA - LJUBLJANA
 Cetrtek, 17. dec.: Zaprti.
 Petek, 18. dec.: ob 19.30: Molière: »Zlahitni meščane. Abonma red Petek popoldanski.
 Sobota, 19. dec.: ob 20: Hochwälder: »Javni tožilec«. Premiera. Izven.
 Vsi statisti in otroci, ki so sodelovali v »Sneguljčice, imajo vajo v petek, 18. dec. ob pol 10. uri v Drami.

OPERA

Cetrtek, 17. dec.: ob 19.30: Rossini: »Seviljski brivci«. Abonma red E.
 Petek, 18. dec.: Zaprti.
 Sobota, 19. dec.: Gostovanje v Litiji (ob 18. uri).

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
 Cetrtek, 17. dec.: ob 20: R. Tagore: »Chitra«. Abonma red Cetrtek.
 Vstopnice so tudi v prodaji. Veljajo vstopnice od 18. nov.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
 Sobota, 19. dec.: ob 20: Milčinski: »Cigani«. Premiera. Red premier. Vstopnice so tudi v prodaji.
 Nedelja, 20. dec.: ob 15.30: Tavčar-Marinč: »Otok in Struga«. Popoldanska predstava.
 ob 20: Milčinski: »Cigani«. Izven.
 Prodaja vstopnic od petka dalje v Mestnem domu od 10-12 in od 15 do 17. Rezerviranje telef. št. 20-923.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete
 Levstikov (Sentjakovski) trg
 Petek, 18. dec. ob 17: Kuret: »Obuti maček«.
 Sobota, 19. dec. ob 17: Pengov-Simončič: »Zlata ribica«; ob 20.30: Kuret: »Obuti maček. Za odrasle.

KINO

KINO »UNION«: Amer. film: »Skritvost jezera obsojencev«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
KINO »KOMUNA«: Premiera ameriškega filma: »Moč orožja«. Tednik. Filmske novice št. 50. Predstave ob 16, 18 in 20.
KINO »SLOGA«: Angl. film: »Skritvostni profesor«. Tednik. Filmske novice št. 50. Predstave ob 16, 18, 30 in 21.
 Predprodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 10-11 ter od 15 dalje.
KINO »SOCA«: Premiera ameriškega filma: »Moč orožja«. Tednik. Predstave ob 17 in 19.
 Predprodaja vstopnic od 10-11 ter od 15 dalje.
KINO »TRIGLAV«: Nem. film: »Glas drugega«. Tednik. Zgodba iz korenin. Predstavi ob 18 in 20.
 Prodaja vstopnic od 17 dalje.
KINO »ŠIŠKA«: Ital. film: »Jutri bo prepozno«. Tednik. - Predstave ob 16, 18 in 20.
 Predprodaja vstopnic od 15 dalje.
CELJE: »UNION«: Amer. film: »Trinajsto pismo« - »DOM«: Italijanški film: »Kako sem odkril Ameriko«.
BLED: Franc. film: »Vsi smo morilci«
KAMNIK: Amer. film: »Tramvaj Poženje«
JESENICE: »RADIO«: Amer. film: »Rosanne Mc Coy« - »PLAVZA«: Ital. film: »Nočni taksi«.
KRANJ: »STORZIČ«: Amer. film: »Krvna osveta«.
CERKLJE: »TRIGLAV«: Franc. film: »Pariz poje«.
PTUJ: Angl. film: »Hitrejši od zvoka«

RADIO

DNEVNI SPORED ZA ČETRTEK, DNE 17. DECEMBRA 1953.

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! - vmes ob 5.40-5.50 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.15 Nedeljske prireditve in izleti - 6.30-6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00-7.05 Navesti za gospodinjice - 7.25-7.30 Poročila - 12.00 Lahka in zabavna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Anketa o vajencih - 13.15 Plesni iz oper in baletov - 13.50 Športno predavanje: Ob zaključku jesenskega dela nogometnega tekmovanja - 14.00 Pesni jugoslovanskih narodov - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Nekaj vedrih melodij - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Cicibanom - dober dan! - 15.45 Glasba za cicibane - 16.00 Zeleni ste - poslušajte! - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.05 Oči melodije do melodije - vmes ob 17.30-17.40 Oddaja za žene - 18.00 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana - 18.20 Novosti iz literature - Edna Feber: Cimarron - 18.40 Komorni zbor Radia Ljubljana pod vodstvom Slavka Zlatiča poje skladbe jugoslovanskih avtorjev - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Domače aktualnosti - 20.10 Večerni koncert: Stanko Premrl: Simfonietta, Janez Krstnik Novak: Matiček se ženi, senca glasba - 21.00 Iz življenja in dela Franza Lehara, skladatelja priljubljenih opernih melodij - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Igra Ljubljanski plesni orkester - 22.35 Moderni plesni orkestri: Stan Kenton in Les Brown - 22.55-23.00 Lahko noč - 23.00-24.00 na valu 327.1 m: Oddaja Radia Jugoslavija za tujino (Prenos iz Zagreba)

DNEVNI SPORED za petek, dne 18. decembra 1953

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored - vmes ob 5.40-5.50 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.30 do 6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00-7.05 Navesti za kmetovalce - 7.25-7.30 Poročila - 12.00 Opoldanski koncert - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Glasbena oddaja za pionirje - 13.15 Veseli slovenski napravi - 13.45 71. lekcija tečajja angleškega jezika (ponovitev) - 14.00 Za prijetno popoldne (spored zabavne in plesne glasbe) - 14.30 Radijske reklame - 14.40 Drobne violinske skladbe - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Operetne melodije - 16.00 Radijska univerza - Božo Petek: 50 let letalstva - 16.15 Koncert slovenskih samospevov (Lajovic, Ravnik, Lipovšek, Škerjanc) - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Za ljubitelje opernih melodij - 17.50 Urednikova beležnica in pionirska pošta - 18.00 Mali koncert za mladino - 18.30 Kulturni pregled - 18.45 Igra trio Dorko Skoberne - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled - 20.15 Večerni orkestralni spored - 21.00 Literarna oddaja - Zvonimir Subić: Noč pred vratarom - 21.30 Plesna in zabavna glasba - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Nočni koncert - Blaž Arnič: Koncert za violino in orkester - 22.55-23.00 Lahko noč.

*23.00-24.00 na valu 327.1 m: Oddaja Radia Jugoslavija za tujino (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Cetrtek, 17. decembra
 14.30 Javna tribuna - 14.40 Poje slovenski oktet - 17.30 Narodne pesmi iz Primorskega - 18.30 Glasbena kronika - 18.40 Bojan Adamič s svojim orkestrom. Vsa zabava - 22.00 Lahka in zabavna glasba.

Petek, 18. decembra
 11.30 Emisija za djecu - 14.30 Obzornik - 14.40 Naša pesem naj zaori, poje mladinski zbor iz Idrije - 17.30 Križem po Jugoslaviji v narodni pesmi - 18.15 Koncert violinista Karla Rupla in pianista M. Lipovška - 21.00 Slušna igra: Tadelberg: »Sinkovi« - 22.30 Prenos plesnega sporeda iz zabavišča »Slone« v Ljubljani, igra F. Souvan s svojim orkestrom, poje Vida Lavrenčičeva.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
 Stanje dne 16. decembra 1953 ob 7: Depresija zahodno od Pirenejskega polotoka se polni in počasi pomika proti jugovzhodu. Pod vplivom nekoliko hladnejšega zraka, ki se zadržuje nad Črnim morjem, bo v naslednjih dneh prišlo tudi naše ozemlje.

Napoved za četrtek, dne 17. dec.: Oblačno vreme, tu in tam rahlo pršenje. Temperatura ponoči do -3 stopinj Celzija, na Primorskem okrog 6 stopinj Celzija, podnevi na Primorskem do 10 stopinj Celzija, v ostali Sloveniji do 6 stopinj Celzija.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna
 Cetrtek, dne 17. decembra 1953: lekarna »Tabors«, Trg Armade 3; v petek, dne 18. decembra 1953: lekarna »Meljes«, Meljska cesta 2.

RADIO

Cetrtek, dne 17. decembra
 5.30-7.25 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 7.25-7.40 Zabavni zvoki - 7.40-7.45 Za naše gospodinjice - 7.45-8.00 Poje Mariborski komorni zbor pod vodstvom Rajka Sikoška - 8.00-8.10 Poročila in vremenska napoved - 8.15-8.30 Domači napravi - 12.00-16.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana, vmes od 13.00-13.15 Oddaja v madžarščini - 16.00-18.10 Pogovori s poslušalci: O mariborskem oddajniku govori A. Gajšek - 16.10 do 16.30 Slovenske narodne pesmi poje baritonist Miro Gregorin, s harmoniko spremlja Vinko Držar - 16.30 do 16.45 Pregled domačih dogodkov, vremenska napoved in točen čas - 16.45 do 17.00 Zabavna glasba, vmes objave - 17.00-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

Cetrtek, 17. decembra
 PARTIZAN: Franc. film: »Sola na prostem«.
 UDARNIK: Amer. barvni film: »Amerikanec v Parizu«.
 POBREŽJE: Angl. film: »Trenutek obup«.
 STUDENCI: Amer. film: »Tajni tovor«

Petek, 18. decembra
 PARTIZAN: Indij. film: »Anandhiyan«.
 UDARNIK: Amer. barv. film: »Amerikanec v Parizu«.
 POBREŽJE: Zaprti.
 STUDENCI: Zaprti.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 17. dec. ob 18: SHAKESPEAR: »Beneški trgovci«. Sola TAM: ob 19.30: Bizet: »Carmen«. Red D.

VESTI Z JESENIC

Dežurna in zdravniška služba na Jesenicah: od 18. do 25. decembra t. l.: dr. Čeh Milan.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Petek, 18. dec. ob 14: Kref: »Kranjski komedijanti«. Predstava za ind. metalurško solo in obrtne sole Jesenice in Radovljica.
 Sobota, 19. dec. ob 19.30: Kref: »Kranjski komedijanti«.
 Nedelja, 20. dec. ob 14: Kref: »Kranjski komedijanti«. Za okolico. Zveze z vlaki ugodne.
 Ponedeljek, 21. dec. ob 14: Kref: »Kranjski komedijanti«. Predstava za jeseniško in okoliške gimnazije.

DRUŠBNI OGLASI

BRZOŠIVALNI STROJ znamke »Singers«, zelo dobro ohranjen, prodam. Naslov v podružnični lista v Zagorju pod št. 1958.
 PREKLICUJEM zavarovalno polico Državnega zavarovalnega zavoda št. 401632 M na ime Lihentenger Fr., ker je bila izgubljena ob selitvi. 1953

Po dolgi in težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat

Franc Dolinar

upokojenec.
 Pokopali ga bomo v petek, 18. t. m., ob 15. uri z žal - Frančiškove mrliške vežice.
 Žalnoči: žena Frančiška, hčerki Olga, Danica, vnukinja Saša in ostalo sorodstvo.
 Ljubljana, Skofja Loka, Velike Lašče, 16. decembra 1953.

Prvovrstni laneni firnež
 nudi
»OLJARNA« - Ljubljana
 Tovarniška ulica 41, telefon 20-303.
 5404

„ŽELEZNINA“
 veletrgovina z železnino in tehničnim materialom, Maribor, Partizanska 34
 obvešča svoje cenjene odjemalce, da ima v času od 14. XII. 1953 do 4. I. 1954 v engros skladišču popis blaga (inventuro) ter se v tem času ne bo izdajalo blago.
 Vsa naročila bo realizirala detajlna trgovina, katera ima popis blaga, v času od 4. I. 1954 do 14. I. 1954.

TRGOVSKO PODJETJE »VOLAN« - LJUBLJANA
 (PREJ »AVTOIZBIRA« - LJUBLJANA)
 S PRODAJALNO REZERVNIH DELOV V FRANKOPANSKI ULICI 21 IN PRODAJALNO SPLOSNEGA, TEHNIČNEGA IN ELEKTRO-MATERIALA TER GUMAMI IN DVOKOLESI V TAVČARJEVI ULICI 7
 obvešča vse svoje cenjene odjemalce, da bo po sklepu upravnega odbora v času
 OD 21. DO 31. DECEMBRA 1953 LETNA INVENTURA in bosta v tem času obe prodajalni zaprti. Odjemalce prosimo, da se oskrbijo z blagom pred 21. decembrom!

GLASBENO ŠOLO ZA LJUDSKA GLASBILA
 bo s 1. januarjem 1954 odprla
 Centralna ljudska univerza v Ljubljani
 Namen šole je poučevati mladino v igranju ljudskih glasbil: harmoniko, kitaro, vsa tamburaška glasbila, mandolino in vsa pihala. Pouk bo razdeljen na posameznike in skupine in bo obsegal poleg instrumentalnega tudi najpomembnejši teoretski pouk.
 Za izpopolnitev tistih, ki hočejo postati učitelji teh glasbil, bo na šoli organiziran poseben pedagoški oddelek.
 Pouk bo v prostorih Direkcije drž. železnice v Pražakovi ulici. Prijave in informacije daje dnevno od 10. do 12. ure tajništvo Centralne ljudske univerze, Resljeva c. 9, soba 9.

Vabilo na naročbo
 v letu 1954
 Tedenski gospodarski list
»Ekonomska politika«
 vabi vse svoje naročnike, ki jim naročnina poteče konec leta, da jo obnove.
 Prav tako vabimo gospodarske organizacije, ustanove, svete proizvajalcev, upravne odbore in delavske svete podjetij, ekonomiste in druge, ki doslej niso bili naročeni, da si z naročbo zagotovijo redno prejemanje lista.

»Ekonomska politika«
 izhaja vsak četrtek na 20 straneh.
 Letna naročnina znaša 700 dinarjev, polletna 350 in tromesečna 180 dinarjev. Naročnino pošljite na tekoči račun:
 NOVINSKO IZDAVAČKO PREDUZEČE »BORBA«
 BEOGRAD - DEČANSKA 31
 St. 102-T-76 z označbo: »za Ekonomsku politiku«
 5341

Umrli so v Ljubljani

Marjia Cerar, upokojenka Tolačno tovarne, Pogreb bo danes, 17. t. m., ob 14.30 na Zalah.

»20. oktobar«
 INDUSTRIJA NAMEŠTAJA I GRADJEVINSKE STOLARIJE
 Beograd, Vojvode Stepe 310, poš. lah 793
 prodaja viške:
 elektromotorje, jakosti 0,8-19 KV, z 950-2800 obrati, uporabne in neuporabne,
 mizarski cirkularni stroj,
 brusilnico za cirkularni stroj (za brušenje klin),
 električni polirni stroj,
 tapetniški stroj za čiščenje,
 ključavnice za vrata, večje in manjše,
 ščitnike, bele - večje in manjše,
 šarnirje za vrata,
 ključavnice za okenske oltve,
 okovje za vrata in okna,
 lesne vijake, 40/20 in 55/55,
 žeblice 16/30, 14/13 in 22/40
 papir za mašenje špranj v kolobarjih - luknjan,
 oljnat barve za les - zelena, cinober in oker,
 nadomestek za firnež in denaturiran špirit,
 decimalno nagibno tehtnico,
 stroj za lupljenje krompirja, brez motorja,
 škarje za okna,
 varilni prašek.

KUPI: dva mizarska tračna brusilna stroja, valjasti mizarski brusilni stroj z dvema ali tremi valji, nihalni cirkularni stroj (klatna žaga) na električni pogon, stružnico za les s suportom in kopirno napravo.

OBVESTILA DAJE KOMERCIALNI ODDELEK, TELEFON 40-257
 5438

»PRUGA«
 TEHNIČKA RADNJA ZA PROMET ŽELEZNIČKIM I GRADJEVINSKIM MATERIALOM
 BEOGRAD, Knez Mihailova 50-I.
 TELEFONI: 26-495, 25-716, 26-965, 23-067.

»PRUGA« OSKRBUJE PO NAROČILIH VSA PODJETJA V DRŽAVI, KI POLA- GAJO ALI VZDRUŽUJEJO INDUSTRIJSKE TIRE:
 z železniškimi tračnicami, tračnicami za dekoviljski tir, priborom za železniške tračnice in dekoviljski tir, kretnicami, okretnicami, železniškimi pragi, pragi za dekoviljski tir, gradbenim lesom vseh vrst in dimenzij, SS in TT napravami, kakor tudi z orodjem za gradnjo in vzdrževanje proge;
 z valovitimi salonit ploščami, slemenjaki, ravnimi ploščami, cevni za dimnike, kakor tudi salonitnimi vodovodnimi in kanalizacijskimi cevni za razširjenje in gradnjo novih vodovodnih mrež;
 z vijačnim in železnim blagom, prekućnim vagončki, železnimi samokolnicami za gramoz, vozički za zemljo, vilami za gramoz;
 s »S« spojkami za prage, sponkami in ostalim gradbenim materialom.

»PRUGA« DAJE PODJETJEM BREZPLAČNE STROKOVNE NASVETE V ZVEZI Z OPREMO IN POLAGANJEM INDUSTRIJSKIH TIROV.

»PRUGA« VAM DOBAVLJA PO TOVARNIŠKIH OZIROMA NAJUGODNEJSIH CENAH.

»PRUGA« IMA RAZPREDENO POSLOVANJE IN SVOJE ODJEMALCE PO VSEJ DRŽAVI.
 5429